

LAISVĖ

Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second
class matter at the
Post Office of Jama-
ca, N. Y., under the
Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ — LIBERTY

Savaitinis
Jungtinės Valstijos \$12.00
Kanadoje \$15.00
Kitur užsienyje \$15.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 45

★ ★ ★ ★ ★

PENKTADIENIS, LAPKRIČIO [NOVEMBER] 20, 1981

OZONE PARK, N. Y. 11417

★ ★ ★ ★ ★

70-IEJI METAI

KRISLAI

Apie klasių kovą
"Guardian" kalendorius
Belgijos socialistai
Teatrai ir žmonės

R. BARANIKAS

AFL-CIO vadovybė paruošė dokumentą, kuris buvo pateiktas tos didžiosios JAV darbo unių sąjungos suvažiavimui, kuris pirmadienį, lapkričio 16-ą atsidarė New Yorke. Tame pranešime vadovybė sako, kad Reagano valdžia veda "klasių karą" ("class warfare") prieš Amerikos darbininkiją.

Jau seniai, seniai kaip AFL-CIO vadovybė tokią terminologiją naudojo. Kalbėti apie klasių kovą unių vadovybės aktyse atrodė per daug radikališka, per daug kvepėjo socialistinėmis nuotakomis. Bet Reaganas ir jo sebrai AFL-CIO vadovams davė kaip ir pamoką, negalima užtauti, negalima slėpti fakto, kad dabartinė valdžia atviriausiai, smarkiausiai, aršiausiai stoja už pačios grobiškiausios buržuazijos dalies interesus.

Artinantis naujiems metams rinkoje pasirodė tūkstančiai naujų kalendorių. Jūs išleidžia įvairios organizacijos, firmos, leidyklos ir t. t. Gal vienas geriausių kalendorių 1982 metams yra išleistas kairaus savitrašio "Guardian". Kalendoriaus tema "Rezistencinė kultūra" ("Culture of Resistance"). Kiekvieno mėnesio puslapis iliustruotas menu apie Amerikos žmonių klasių kovą. Kiekvienos dienos data pažymėta kaip kokio nors svarbaus įvyko pasaulio žmonių kovoje už laisvę suaktis.

Kalendorių galima gauti pažangiosiose knygų parduotuvėse arba tiesiog iš to laikraščio įstaigos.

Belgijos socialistai parlamentiniuose rinkimuose žymiai sustiprino savo jėgas, ir iškilo kaip stipriausia šalyje partija. Nors jie neturi absoliutės daugumos ir negali vieni sudaryti valdžios, laimėjimas visvien nemenkas.

Atrodo, kad kuo labiau Jungtinės Valstijos tampa pasauline reakcijos ir karo pavojaus tvirtovė, tuo labiau kapitalistinių Europos šalių žmonės bando nuo JAV atsiriboti: tą galima jausti Prancūzijoje, Graikijoje, Danijoje, o dabar ir Belgijoje.

New Yorko centre yra maždaug dvidešimt teatrų, kuriuose nuolat vaidinami spektakliai. Jų meninis lygis, aišku, labai maišytas, — yra vienas kitas rimtas spektaklis, yra vidutiniško lygio pramoginių dramų, yra pigaus žanro muzikinių spektaklių ir yra tiesiog meninio šlamšto, ir "kūriniai" labai žemo lygio.

Bet eilinio darbo žmogaus gyvenime tie teatrai iš viso nieko nereikia, nes bilietai pasėlusiai brangūs. Pigiausias bilietas \$12, ir juos sunku gauti. Vidutinė kaina bent \$20.

Jeigu trijų žmonių šeima iš priemiesčio norėtų veikala miesto centre pamatyti ir paskui gal užsukti į restoraną, viskas, įskaitant trans-

BIUDŽETO DIREKTORIUS NET PATS NETIKI

David Stockman

Washington. — Prezidentas Reagan jau išstis mėnesius girdėjo kalbas apie tai, kad jo ekonomineis planais sukriptas vien tik turtuoliams padėti, bet jis turbūt niekad nebuvo tikėjęs, kad patį išgirsti iš savo biudžeto direktoriaus.

Ir taip atsitiko, kad tasai jo biudžeto direktorius David Stockman, kuris prez. Reagano ekonominį planą gynė Kongrese ir užtarinėjo prieš Amerikos publiką, pripažino, kad jis ir pats ne tik mažai juo tiki, bet ir kvestionuoja jo tinkamumą.

The Atlanta Monthly žurnalas pasiskelbė, kad Stockman mintis, ir visoje Amerikoje užvirė katilas, gi Washington pasidarė taip karšta, kad lapkričio 12 d. Stockman prezidentui įteikė atsisądinimą. Bet prezidentas nusprendė to atsisądinimo nepriimti. Tai Stockman vėl pasiliko biudžeto direktorium, atsisąsė per TV ir pareiškė, kad ta kontroversija atsiradusi dėl jo "blogos samprotavimo ir palaido liežuvio".

Abiejų partijų — demokratų ir republikonų — vadai pripažįsta, kad šitas įvykis žymiai pakenkė prezidento ekonominiam planui praeiti per Kongresą.

Riyadh, Saudo Arabija. — Šeši Persijos įlankos rajono arabų vadai dvi dienas posėdžiavo ir nutarė remti Saudo Arabijos kronprincą Fahd aštuonių punktų taikos planą Artimiesiems Rytams.

portacija, gali kainuoti arti šimto dolerių!

Rašydamas apie tai, ką Lietuva eksportuoja į užsienį, V. Siudikas kalba apie didelio tikslumo metalo apdirbimo stakles bei įrankius, įrengimus elektroninei skaičiavimo technikai, televizorius ir t. t.

Prisimenu tuos senus laikus, kuomet Anykščių progimnazijoje mokytojas (rodos apie 1934-ais metais) mums sakė, kad reikia didžiulius, kad mūsų kraštas eksportuoja geriausius bekonas! "Gal ant ketvirtadalis Britanijos stalų pusryčiams valgomas spurgintas lietuviškas bekonas!" — jis mums sakė . . .

Nuo gerai šertų meitelių iki elektroninės technikos — nužengtas nemenkas kelias.

Darbo unių federacija kritikuoja prez. Reaganą

New York. — Čia pirmadienį prasidėjo ir visą savaitę Sheraton Centre vyks AFL-CIO konvencija, keturioliktąją iš eilės, sutraukusi apie 900 delegatų ir 2,000 svečių. Kartu norima paminėti ir šimtmečio sukaktį nuo to laiko, kai Amerikos darbininkai pradėjo organizuotis.

Atidarymo kalboje Federacijos prezidentas Lane Kirkland negirdėtai smarkiai atakavo prez. Reagano ekonominę politiką, ją viešai išjuokdamas ir tardamas, kad prezidento žadėtasis ekonominis bumapas tapo tikra nesėkme.

Siemet kalbėtojų tarpe nebus prezidento, nors anksčiau savo konvencijose Federacija visuomet turėdavo šalies prezidentą garbės svečiu ir kalbėtoju. Federacija jo nekvieta dėl jo prieš darbo žmones nukreiptos politikos. Už tai kalbėtojų tarpe bus du demokratų, gal net būsimi kandidatai į prezidentus per ateinančius rinkimus. Tai bu-

vęs viceprezidentas Mondale ir senatorius Kennedy. Jau kalbėjo Atstovų rūmų spikeris O'Neil.

Federacijos Vykdomoji Taryba pranešė savo planą kitų metų lapkričio 2 d. organizuoti antrąją Solidarumo dieną — demonstraciją. Jos tikslas — parodyti per rinkimus darbo žmonių valią. Pirmoji tokia solidarumo demonstracija buvo šiemet rugsėjo 19 d., kada apie pusę milijono darbo unių atstovų demonstravo prie Kapitoliaus.

Federacijos taryba taip pat pasisakė, kad ji pilnai remia streikuojančius lėktuvų kontrolierius ir reikalauja, kad prezidentas, kuris juos atleido iš darbo, vėl atgal priimtu.

Federacijos prez. Kirkland patvirtino, kad jis dalyvaus susitikime su prez. Reaganu, kuris pakvieta darbo unių vadus į Baltuosius rūmus gruodžio 2 d.

Castro sako, kad JAV valdžia skleidžia melus

Fidel Castro

Havana. — Kubos prezidentas ir komunistų partijos pirmasis sekretorius Fidel Castro pakvieta Valstybės sekretorių Haig ir JAV vyriausybę pateikti įrodymus, kuriais remiantis tvirtinama, būk Kuba yra pasiuntusi 500-600 rinkinių karių į Salvadorą padėti sukilėliams kovoti prieš chuntą.

Castro atsiliepė į Amerikoje skleidžiamus panašios rūšies gandus, kurie buvo aprašyti ir Washington Post dienraštyje. To dienraščio redakcijai pasiųstame laiške Castro tuos gandus paneigia, tvirtindamas, kad tai esąs dar vienas įrodymas, jog Amerikoje stiprinama kampanija prieš Kubą, eventualiai darant pasirengimus akcijai prieš ją. Jis sako, kad tai jau ne pirmas kartas, kai panašūs gandai skleidžiami

pačios JAV vyriausybės. Jis pareiškė, kad Kuba dabar jau antrą kartą kreipiasi į Valstybės sekretorių Haig ir JAV vyriausybę, reikalaujama įrodymų. Anksčiau, sako Castro, JAV valdžios sluoksniai leido gandus, jog Kuba siuntusi savo karių į Nikaragvą. Bet ir tada niekas nekreipė dėmesio į Kubos paneigimus.

New York. — Ryšium su prez. Reagano administracijos grasinimais Kubai, JAV Komunistų partijos gen. sekretorius Gus Hall spaudai išsiuntinėdamas pareiškime sako, kad už tuos grasinimus slepiasi gilesnė konspiracija prieš Kubą.

"Ir vėl pradeda aidėti karo būgnai ant Potomac upės kranto. Dabar taikoma į Kubą su nauja agresija . . . Tarptautinis solidarumas su Kuba negali ribotis vien tik nuotaika ar užuojauta, šitokių kritiškų momentų reikia surasti efektingą veiklos kanalą. Reagano administracijai neturi būti leidžiama tęsti savo planuojamą agresiją. Washingtonui turi būti pasakyta: Šalin rankas nuo Kubos!" — pareiškė Gus Hall.

Ta pačia proga Gus Hall dar priminė, kad Amerikai reikia užbaigti jau 20 metų trukusią Kubos blokadą, atnaujinti diplomatinį, prekybinį ir kultūrinį ryšius, remiantis abipusio pasitikėjimo ir vieni kitų respektavimo principu.

Sveikinkite savuosius per "Laisvę"

Su žiemos šventėmis, su Naujaisiais Metais sveikinkime savo artimuosius per laikraštį "Laisvę". Bus laikraščiu parama ir pasieksite visus su vienu parašymu. Bet nedelskite — tuojau prisiųskite savo sveikinius. Kaina \$10.00

ADMINISTRACIJA

Amerikos studentai prieš atominį karą

New York. — Daily World rašė, kad beveik pora šimtų universitetų ir kolegijų visoje Amerikoje, pradedant Maine, baigiant Kaliforniją, dalyvavo lapkričio 14 d. vienos dienos proteste prieš atominį karą.

Paraginti Union of Concerned Scientists, studentai ir profesūra demonstravo prieš prez. Reagano administracijos nusistatymą dėl atominio karo, o kalbėtojai kvietė daryti spaudimą, kad vieton ginklavimosi prez. Reagan pasuktų į pasitarimus dėl nusiginklavimo ir tarptautinio įtempimo mažinimo.

Ypatingai įspūdingos demonstracijos buvo Ann Harbor, Mich., Bostono, Chicago, Harvardo ir Georgetown-Washington universitetuose.

Kalbėtojai pabrėžė kaskart augančias nuotaikas prieš prez. Reagano "riboto" atominio karo tezę ir lygino jas su nuotaikomis, apėmusiomis Ameriką Vietnamo karo metu.

Teheran. — Ajatola Abdolkarim Mousavi-Ardebili, Irano aukščiausiojo teismo galva, pareiškė per radiją, kad Islamo režimas ir toliau dirbs, ligi bus "pasaulyje didvalstybės ir ligi jų agentai bus Irane".

Cairo. — Lapkričio 21 d. čia prasidės posėdžiavimai teismas, kuris peržiūrės apie trisdešimties asmenų bylas. Jie sumiti ryšium su prez. Sadato nužudymu. Manoma, kad didžiama jų gaus mirties bausmę. Juos teis karo teismas, kuris dar šį pirmadienį pradės teisti keturis tiesiogiai įveltus kariškius.

Jungtinės Tautos. — Generalinė asamblėja 109 balsais prieš du pasmerkė Izraelio piratišką Irako atominio reaktoriaus užpuolimą. JAV ir Izraelis balsavo prieš. 34 nariai susilaikė. Tai jau trečias kartas, kai Izraelis čia susilaukia pasmerkimo už tą savo žygį. Pirmiausia prieš Izraelį buvo pasisakytas Saugumo Taryboje pereita birželį.

Columbia sugrįžo per anksti

Johnson Space Center, Tex. — Vieną savaitę pavėlavęs dėl techninių kliūčių ir po to lapkričio 12 d. paleistas erdvėlaivis Columbia ne taip gerai veikė, kaip buvo tikėtasi vos tik ji iššovus. Paaiškėjo, kad sugedo vienas iš trijų vienetų, aprūpinančių erdvėlaivį elektros energija. Tada prireikė sutrumpinti astronautų kelionę. Ir taip vieton penkių dienų, Columbia erdvėje išbuvo tik dvi su puse dienos, nors sako, kad misija atlikta beveik 70 proc.

I žemę Columbia sugrįžusi geresniam stovyje, nei po savo pirmojo skrydžio šių metų pradžioje. Bet dabar, ruošiantis naujam skridimui ateinančių metų kovo mėn., reikės išsmulkiu viską ištikrinti, kad nepasitaikytų tokių netikėtumų, kaip pasitaikė pastaruoju metu.

Ispanai demonstravo prieš įstojimą į NATO

Ispanijos socialistų vadas Felipe Gonzalez, viduryje, Madrido demonstracijoje susitinka su komunistų partijos lyderiu Santiago Carrillo (kairėje) ir komunistų partijos garbės pirmininke Dolores Ibarruri, populiariai vadinama "La Pasionaria".

Madrid. — Lapkričio 15 d. čia įvyko didžiausia demonstracija, kokios dar nėra buvę nuo Francisco Franco mirties. Dalyvavo apie pusę milijono žmonių. Ją organizavo socialistų partija, artimai bendradarbiaudama su kitomis partijomis, jų tarpe ir komunistais. Jos tikslas buvo išreikalauti, kad būtų praveistas visame krašte referendumas, kuriame gyventojai pareikštų savo nuomonę, ar jie nori, kad Ispanija įstotų į karinį alijantų bloką — NATO.

Pagrindinę kalbą mitinge, įvykusiame Madrido universiteto rajone, pasakė socialistų vadas Felipe Gonzalez ir pranešė, kad socialistų vyriausybė pasistengs išvesti Ispaniją iš NATO, paaiškęs tuo referendumo rezultatus. Jis neabejojo, jog žmonės pasisakys prieš NATO, tvirtindamas, kad "mes norime gyventi taikoje, mes nenorime karo Ispanijoje ar už jos".

Demonstracijoje daugiausia dalyvavo jaunimas ir vyresnio amžiaus darbininkai. Demonstrantai nešiojo prieš NATO pasisakančius plakatus ir skandavo šūkius, nu-

kreiptus prieš JAV karines bazines.

Prie milžiniško plakato, kuriame didelėmis raidėmis buvo įrašyta šūkis "Už taiką, nusiginklavimą ir laisvę", populiarius radijo darbuotojai, jų tarpe ir elė neseniai vyriausybės atleistųjų iš darbo, pasikeisdami koncertavo ir skaitė įvairius pranešimus taikos temomis.

Prieš NATO nukreiptos nuotaikos krašte sustiprėjo po to, kai spalio 29 d. žemieji Ispanijos parlamento rūmai 186 balsais prieš 146 pasisakė už įsijungimą į NATO. Tada socialistų vadas Gonzalez debatų metu pareiškė, kad jis reikalaušias referendumo.

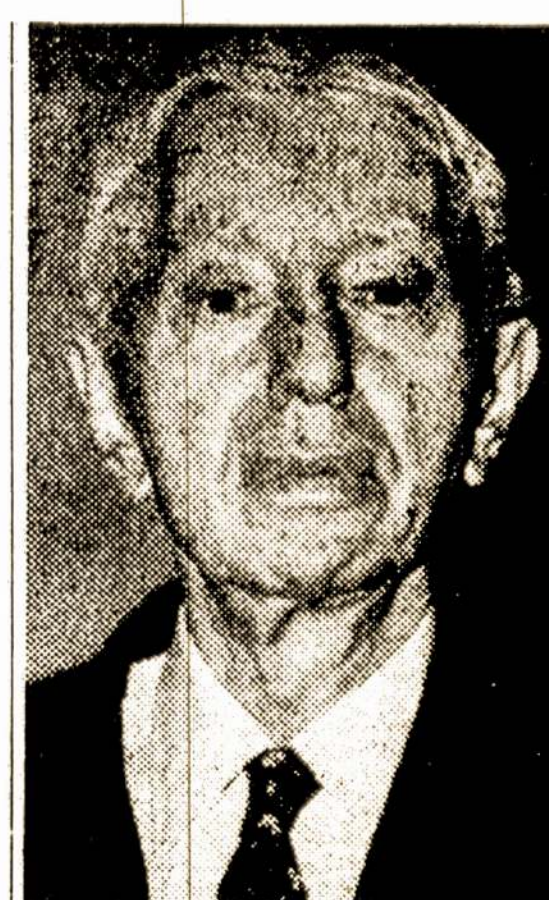
Socialistų partija yra antroji savo narių gausumu po valdančiosios demokratų centro sąjungos. Pastaroji kontroliuoja senatą, ir manoma, kad po poros savaitių senatas galės patvirtinti žemųjų rūmų nutarimą, kuris buvo padarytas ministro pirmininko Leopoldo Calvo Sotelo pasiūlymu. Pastarasis, kalbama, dabar laukias iš NATO būstinės Briuselyje oficialaus kvietimo įstoti į NATO.

Išstumė Admirolą Rickover

Washington. — Admirolas Hyman Rickover, vadinamas Amerikos atominio laivyno tėvu, pagaliau išstumtas į atsargą nuo ateinančių metų sausio 31 d. Jam tada kaip tik sukaks 82-ji metai amžiaus.

Jį atleido pats prezidentas Reagan. Norėdamas jam smūgi sumažinti, prezidentas specialiai jam sukūrė naują postą — admirolas būsis prezidento patarėju branduolinio mokslo srityje.

Admirolas Rickover 63 metus išbuvo laivyno tarnyboje, vadovaudamas Amerikos atominių laivų vystymui. Jis Washington visą laiką turėjęs labai didelį autoritetą ir dėl to tik dabar pavyko jį išstumti. Laivyno sekretorius John Lehman Jr., su kuriuo admirolas Rickover dar tik prieš porą dienų draugiškai šnekučiavosi Tridanto serijos povandeninio laivo Ohio "krikštynose", sako, kad dabar jaunesni žmonės gaus progos pasilavinti. Laivynas admirolą jau seniai, beveik nuo 1922 m.,

Admirolas
Hyman G. Rickover

norėjo nuimti nuo to posto, bet tik dabar nugalėjo.

Tasai Ohio povandeninis laivas laikomas pačiu didžiausiu admirolo Rickover triumfu. Bet jau girdisi balsų, kad adm. Rickover, taip užsispyrusiai išsilaikęs savo poste, JAV laivynui net nuostolių padaręs. Esą jis nebuvęs pakankamai pažangus.

LAISVĖ

LITHUANIAN
WEEKLYPUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE
PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911

ANTHONY BIMBA, Editor in chief

EVA T. MIZARA, Editor & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year \$12.00	United States, per 6 months . . . \$6.50
Canada, Lat. Amer., per year . \$15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months . . . \$8.00
Foreign countries, per year . . \$15.00	Foreign countries, 6 months . . . \$8.00

Baisūs skaičiai! . . .

Washingtonė veikiantis Apgynos Informacijos centras (privatiška statistikos įstaiga) apskaičiavo, kiek mirčių sukeltų pilnas pasaulinis termobranduolinis karas. Statistika remiasi vyriausiai apskaičiavimais, kuriuos padarė Alain Enthoven, kuris vienu metu mūsų valdžioje buvo aukštas pareigūnas—apgyenos sekretoriaus padėjėjas.

Štai ta baisioji statistika:

Amerikoje žūtų 140 milijonų žmonių;
Tarybų Sąjungoje būtų 113 milijonų mirčių;
Europoje būtų 100 milijonų mirčių.

Kitaip sakant, apie pusę gyventojų mirtų tuoj pat, tiesioginiai. Bet, ar kiti liktų gyventi? Tik sekundę pagavojus mes galime suprasti, kad gyvenimo kaip tokio, kokį mes žinome, **niekam** neliktų: dešimtys ir dešimtys milijonų liktų **pusgyviai**, apdeginti. Visas susisiektas, visa tvarka būtų suardyta. Vandenys būtų užnuodyti, lygiai kaip ir maistas. Milijonai "likusiųjų gyventi"—išsikraustytų iš protol Ištisi kontinentai taptų pragariais, kur likusieji gyventi būtų **nelaimingesni** už žuvusiuosius!

Juk tai vaizdas, kuris turėtų sulaukyti bet kieno ranką, kuri nedreba ruošiantis tokiam karui!

Stockmano išpažintis

Mes nežinome, kodėl David Stockman nei iš šio nei iš to—ėmė ir prisipažino, kad visa Reagano ekonominė politika yra apgaulinga, kad jos vyriausiasis siekis buvo ir yra dar labiau praturtinti turčius, nesiskaitant su kitų gyventojų likimu.

Taip, stebėtina, juk pats Stockmanas buvo vyriausias tos politikos architektas. Juk jis, tas tik 35-erių metų "genijus", sutvarkė tas visas detales, kurias kraštas dabar žino kaip "reaganomaniką". Ir, štai, jis ima ir interviu su žurnalu "Atlantic Monthly" jaunasis biudžeto direktorius viską pripažįsta,—pripažįsta tą, dėl ko kritikai iš pat pradžių kaltino Reagano administraciją . . .

Gali būti, kad Stockmanas, matydamas, kad Reagano ekonominis laivas skęsta, kaip ta žiurkė, bando pasprukti, išgelbėti savo kailį. Nors jis neva apgailėstauja savo išsišokimą ir nors valdžia tvirtina, kad jis liks savo poste, bet, atrodo, tai bus neilgam,—jis bus išmestas.

Vienai ar kitaip, Stockmanas ar ne Stockmanas, Reagano administracija yra pasiryžusi savo ekonomine politika tęsti. Amerikos žmonės be abejo prieš ją, stiprins pasipriešinimą, rezistenciją.

Tuo po Stockmono skandalo grupė Juodųjų Kongreso narių pareiškė, kad dabar kaip tik laikas mobilizuoti visas liaudies jėgas—neleisti Reaganui dar labiau padėties bloginti.

Civilizacijos lopšys

Istorikai visuomet laikė Aziją civilizacijos lopšiu,—dėl įvairių sumetimų (į kuriuos čia ne vieta gilintis), tarp kitko, kad tai ten, Kinijoje, žmonės apie prieš pusę milijono metų naudojo ugnį.

Bet, štai, dabar atsirado istorinių duomenų, kad Afrikos kontinente, būtent, dabartinės Kenijos teritorijoje, žmonės ugnį naudojo net prieš milijoną ir keturis šimtus tūkstančių metų,—kitai sakant, beveik prieš milijonas metų anksčiau negu Azijoje!

Antropologai surado duomenų, kad dabartinėje Kenijoje prieš 1,400,000 metų gyveno ir dabartinį žmogų panašūs sutvėrimai, kurie ne tik naudojo įrankius, bet kontroliavo ir ugnį. Antropologai visuomet skaitė ugnies naudojimą ženklu, kuris žmogų skyrė nuo kitų gyvūnų. Reiškia, civilizacijos lopšys iš Azijos perkeliamas į Afriką.

Idomus istorinis atradimas gali būti skaitomas ir smūgiu prieš baltąjį rasizmą, nes rasizmas visuomet laikė "Juodąją Afriką" labiausiai atsilikusiu kontinentu pasaulyje.

Nusiramimas Lenkijoje?

Atrodo, kad Lenkijos padėtis kiek aprimo. Premjeras generolas Jaruzelski, Solidarność vadovas Walensa ir Katalikų arkivyskupas Glemp bendrai pasitarė. Kalbėta apie suvienyto patriotinio fronto sudarymą, į kurį įeitu tos trys jėgos. Tas frontas darbuotųsi socialistinės santvarkos rėmuose. Taip pat kalbėtasi apie padėties tuojautinį nuraminimą, streikų sulaukymą. O kai kurie streikai, kurie buvo užsitęsę provincijoje, dabar jau baigti.

Ar tai reiškia, kad Lenkijoje problemos išrištos? Toli ne! Visu pirmą įvairios pašalinės jėgos ir toliau bandys prie nusiramimo neprileisti. Bet dar bus sunkiau išrišti ekonominius klausimus.

Lenkijos ekonomija yra taip nugrimzdusi, kad tik ryžingas grįžimas prie darbo, tikros gilios reformos ir pagalba iš visų pusių kraštų galėtų stabilizuoti.

Gerei, kad tariamasi, kalbama, bandoma surasti išeitį. Gerai, kad apsieinama nevertojant fizinių jėgų, kad apsieinama nenaudojant be bereikalingo kraujo liejimo, susirėmimų, intervencijų ir t. t.

Tikėkimes, kad Lenkija iš šios gilios krizės išeis daug ko pasimokusi. Taip pat tikėkimes, kad visi pasimokys iš to, kas Lenkijoje įvyko ir vyksta.

ĮTEMPIMO MAŽINIMAS
IR TARPTAUTINIS KLIMATAS

Vakaruose laikomasi nuomonės, kad įtempimas tarp Rytų ir Vakarų baigėsi, atgyveno savo amžių. Mūsų nuomone, tai klaidinga, nors apskritai įtempimo procesas iš tikrųjų sulėtėjo, kai kur netgi apmirė. Tačiau tai atsitiko ne todėl, kad įtempimo mažinimas, tai yra įvairiapusiškas bendradarbiavimas tarp Rytų ir Vakarų, nebe duotų teigiamų rezultatų. O todėl, kad yra jėgų, kurios siekia iškilbinti šio bendradarbiavimo pastatą, netgi jį apgrauti. Pirmiausia to siekia Jungtinės Valstijos. Daugeliu pasaulio valstybių ir jų lyderių pastaruoju metu akiplėšikai spaudžia Amerikos vadovai, kurie siekia toki spaudimą pritaikyti ir Tarybų Sąjungai. Koks jų tikslas?

Reagano administracijos vykdomas užsienio politikos kursas pažymėtas imperijos ambicijų antspaudu. Washingtonė manoma, kad JAV "atsakingos už viską, kas vyksta pasaulyje". Tad ko stebėtis, jeigu su Vakarų Europa elgiasi kaip siuzerenas su vasalu, įsakomu tonu primetant ir raketą, ir kita. Afrikoje, Azijoje, Lotynų Amerikoje organizuojamas karines provokacijos. Kai Washingtonas laikosi tokio griežto tarptautinių santykių kurso, kai pasikliauja tik jėga, branduoliniėmis raketomis, samokslais, tada įtempimo mažinimas ne tik jam netinka, bet dar ir truko.

Todėl JAV tyčia blogina tarptautinę padėtį, siekia sukurti arba paaštrinti krizės situaciją Artimuosiuose Rytuose, Persų įlankoje, Indijos vandenyno rajone, Karibų baseine bei kituose rajonuose. JAV drauge su Pekinu kariauja nepaskelbtą karą prieš Afganistaną. Europoje bandoma Ispaniją įtraukti į NATO bloką. Visa tai ir

sustabdė įtempimo mažinimo procesą, pablogino tarptautinį politinį klimatą, vėl iškilo karo grėsmė.

O vis dėlto įtempimo mažinimo idėjos gyvos. Nepaisant visų sunkumų, visų sudėtingų jo patvarumo išbandymų, įtempimo mažinimas lieka svarbiausias santykių tarp Rytų ir Vakarų generatorius. Tai apskritai daro įtakos visų pasaulio valstybių santykiams. Pirmiausia akivaizdus politinis įtempimo mažinimo komponentas — tebesitęsiantis dialogas tarp Rytų ir Vakarų. Vien tik pastaruoju metu Maskvą aplankė Belgijos, Anglijos, VFR užsienio reikalų ministrai, Vokietijos socialdemokratų partijos pirmininkas V. Brantas. Šių metų lapkričio 23-24 dienomis L. Brežnevą vyks į VFR. Neseniai New Yorke buvo susitikę TSRS užsienio reikalų ministras A. Gromyka ir JAV valstybės sekretorius A. Haigas. Lapkričio 30 dieną Ženevoje bus atnaujintos Tarybų Sąjungos — Amerikos derybų dėl ginkluotės apribojimo.

Tarybinę poziciją šioje bendradarbiavimo srityje neseniai išdėstė Jungt. Tautos TSRS užsienio reikalų ministras A. Gromyka. Jis pabrėžė, kad mūsų šalis, siekdama, kad būtų pažabotos ginklavimosi varžybos, pašalinata karo grėsmė, sureguliuotos neįsprendtos problemos, pasirušusi petys petin žengti su visomis valstybėmis.

Suo pozitūri reikia vertinti ir tą seriją susitikimų, kontaktų bei dalykinių pokalbių, kuriuos A. Gromyka surengė New Yorke su daugeliu pasaulio tautų užsienio reikalų ministru.

Įtempimo mažinimas yra veiksmingas, ir jis patvirtina, kad ne mažėja, kaip to

norėtų JAV, o didėja prekybinis-ekonominis, mokslinis, kultūrinis bei kitoks bendradarbiavimas tarp Rytų ir Vakarų. Pavyzdžiui, Tarybų Sąjungos — Prancūzijos prekyba per pastarąjį penkmetį padidėjo tris kartus; daugiau kaip 300 temų bei krypčių apima Tarybų Sąjungos — Prancūzijos tarpusavio veikla mokslo, technikos, kultūros sferose. Tarybiniai užsakymai Italijos įmonėse užtikrina tai, kad per metus gali patikimai dirbti 100 tūkstančių žmonių. Beveik padvigubėjo prekyba su VFR kuri, kaip TSRS prekybos partnerė, užima pirmą vietą kapitalistinių šalių tarpe. Panašūs santykiai ir su kitomis Vakarų Europos valstybėmis, siekiančiomis bendradarbiauti su TSRS. VFR ekonomikos ministro O. Lambsdorfo, neseniai aplankiusio TSRS nuomone, įtempimo mažinimo politikai, be abejo, priklauso ateitis. Be to, jis pabrėžė, kad besitęsiančios ginklavimosi varžybos ir įtempimo mažinimas blogai vienas su kitu dera.

Visa tai drauge teikia pagrindą, nepaisant susidariusių sunkumų, kelti klausimą, kad įtempimas dar labiau sumažėtų. Taip kelti klausimą, mūsų nuomone, realistiška. Todėl tarybiniai žmonės tikisi, kad, atnaujinus susitikimą Madride, pagaliau bus pasiektas susitarimas sušaukti konferenciją karinio įtempimo mažinimo ir nusiginklavimo Europoje klausimu ir būtų užtikrintas procesas, kuris 1975 metais pradėtas Helsinkyje. Kaip rodo praktika, mažinti įtempimą vienodai suinteresuoti ir Rytai, ir Vakarai, kurie pastaruoju metu šiam politikos kursui teikė ir teikia pirmenybę.

V. Katinas

[APN]

Telegrama iš Lietuvos

SVEIKINIMAS LIETUVOS
ŽEMES ŪKIO
DARBUOTOJAMS

TSKP Centro Komiteto generalinis sekretorius, TSRS Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo pirmininkas draugas Leonidas Brežnevas atsiuntė sveikinimą Lietuvos TSR žemės ūkio darbuotojams, sėkmingai įvykdžiusiems žemdirbystės produktų pardavimo valstybei šių metų socialistinius įsipareigojimus.

Igyvendami TSKP dvidešimt šeštojo suvažiavimo nutarimus, Tarybų Lietuvos žemės ūkio darbuotojai šiemet organizuotai nuėmė derlių ir į paruošų punktus bei perdirbimo įmones atgabeno 450 tūkstančių tonų grūdų, 315 tūkstančių tonų bulvių, 106 tūkstančius tonų daržovių, 714 tūkstančių tonų cukrinių runkelių, 126 tūkstančius tonų vaisių ir uogų — gerokai daugiau negu buvo įsipareigoję. Ateinančių metų derliui visi respublikos ūkiai visiškai apsirūpino javų ir bulvių sėkla.

Draugas Brežnevas nuoširdžiai padėjo kolūkiečiams, tarybinių ūkių darbininkams, mechanizatoriams, ūkių vadovams ir specialistams, paruošų, pramonės, transporto ir kitų įmonių bei organizacijų kolektyvams, partiniams, tarybiniams, profsąjungų, komjaunimo darbuotojams, besimokančiam jaunimui ir palinkėjo Lietuvos žemdirbiams įvykdyti pirmųjų penkmečio metų planus visoje liaudies ūkio šakose, pa-

siekti naujų laimėjimų įgyvendinant TSKP dvidešimt šeštojo suvažiavimo nutarimus.

Ikvėpti nuoširdžių sveikinimo žodžių ir geriausių linkėjimų, lapkričio 10 dieną respublikos žemdirbiai susirinko Vilniuje. Valstybinėje Filharmonijoje įvyko mitingavimas draugui Leonidui Brežnevui ir užtikrinu, jog Tarybų Lietuvos darbo žmonės padarys viską, kad būtų įgyvendinti istoriniai Partijos dvidešimt šeštojo suvažiavimo nutarimai, vieningoje rikiuotėje su visomis broliškomis tautomis dar atkakliau kovos už mūsų didžiosios socialistinės tėvynės klestėjimą.

Mitinge kalbėjo žemdirbių, mokslininkų, partinių organizacijų atstovai karštai dėkojo partijai ir vyriausybei už nuolatinį rūpinimąsi žemės ūkio suklestėjimu, darbo žmonių gerove.

V. Petkevičienė

Japanai pasiūlė apšviesti saulės spinduliais povandenines mokslinio tyrimo laboratorijas ir stotis. Tai būtų daroma taip: paviršiuje esančių pripučiųjų plaustų veldrodžių, linzių ir prizmių sistema, automatiškai sekančia Saulę, sukoncentruoti spinduliai šviesolaidžiu nukreipti į gilmės esančius reflektorius, kurie ir tampa dienos šviesos šaltiniais.

PIRMOJI PIANISTĖ—
TARPTAUTINIO
KONKURSO LAUREATĖ

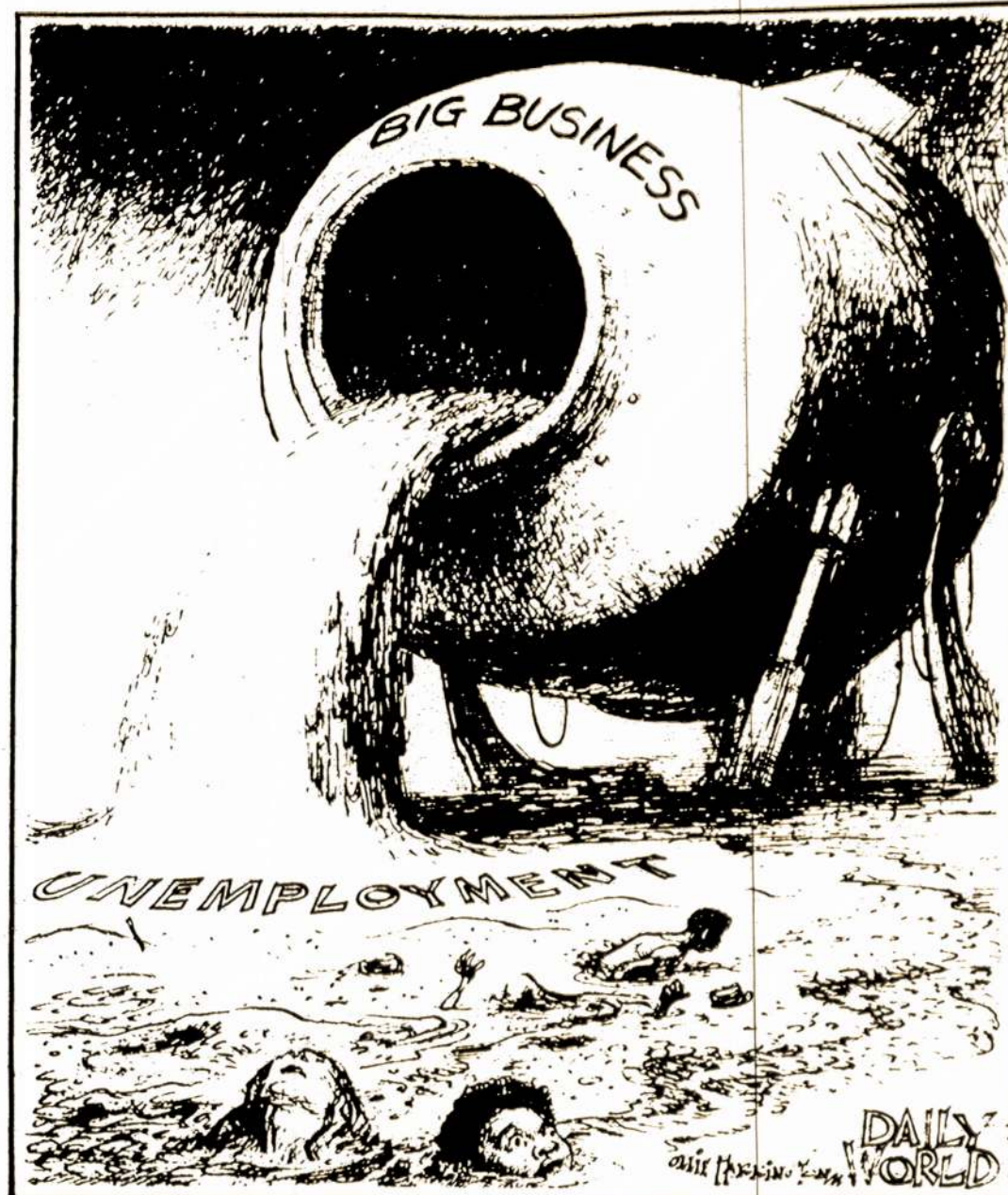
1933 m. buvo pradėti rengti tarptautiniai F. Listo ir B. Bartoko pianistų konkursai. Jie vyksta kas penkeri metai. Šiemet XIX konkurse Budapešte dalyvavo 40 atlikėjų iš 15 šalių. Tarybinei fortepijono mokyklai atstovavo maskvietis O. Stepanovas ir Vilniaus konservatorijos dėstytoja Mūza Rubackytė.

Paskutinį — trečiąjį — konkursu turą pasiekė šeši pianistai. Čia vertinimo komisija sidabro medalį, antrojo laipsnio diplomą ir piniginę premiją paskyrė M. Rubackytei. Pirmoji premija šiemet nebuvo skiriama. Užtat komisija lietuvių pianistei suteikė kone visas privilegijas, kurios numatytos Grand Prix nugalėtojui. Visų pirma tai gastrolių Vengrijoje, Prancūzijoje, Lenkijoje, JAV.

M. Rubackytė pirmoji iš Tarybų Lietuvos pianistų tapo tarptautinio konkurso laureate.

IŠ JŪROS DUGNO
TIESIAI Į LAIVĄ

Anglijoje išrastos priemonės pumpuoti naftą tiesiai iš gręžinių jūros dugne į tanklaivį. Bakkenai vandens paviršiuje parodo vietą, kurioje yra gręžinys. Iš laivo į dugną nuleidžiami šlangai, kurie automatiškai sujungiami su gręžinio vamzdžių angomis. Įjungiami siurbiai, kurie pumpuoja naftą į laivą. Specialūs varikliai išlaiko laivą tiksliai vienoje vietoje. Tuo būdu nebereikia statyti betoninių ar plieninių gręžimo bokštų.

LIETUVOS ŽINIOS

Spalio 30 d. Vilniuje įvyko iškilmingas Lietuvos TSR dailės instituto naujojo korpuso atidarymas. Čia išikūrė skulptūros, grafikos, tekstilės, interjero ir kitos katedros su studijomis, metodiniais kabinetais, mokomosios dirbtuvėmis, grafikos spaustuve, gipso liejykla. Įrengtos auditorijos, universali salė su pastovia geriausių akademinių darbu ekspozicija, suformuotas uždaras kiemelis studentų teatro, kitų saviveiklinių kolektyvų pasirodymams. Projektą autoriai — V. Briedikis, V. Nasvytis, V. Mikučianis.

"Vagos" leidykla išleido J. Janonio **Raštus**, A. Venclovo **Lyrikos** rinktinę, J. Paukštelio **Raštų III** tomą, V. Reimerio eil. rinkinį **"Poetai vaikšto žemė"**, A. Biečiausko raštų serijos VI knygą — straipsnius apie literatūrą — **"Tiltai į širdis"**, T. Ivanausko **"Pasaulio paukščius"**.

Skulptoriai J. Kalinauskas ir A. Zokaitis sukūrė monumentą Lietuvos partizanams ir pogrindininkams. Jis bus pastatytas skvere prie Komjaunimo gatvės. B. Višniausko sukurtas K. Bugos biustas bus pastatytas kalbininko tėviškėje Dusetose. A. Ambrazauskas kuria skulptūrinę kompoziciją, kuri V. Mikalojaus-Putino gimimo 90-čiui pažymėti bus pastatyta Kapsuke. Poeto Vyt. Montvilos skulptūrą kuria V. Ketvirtis. Ji bus pastatyta Kėdainiuose.

— Aš nesu iš tokių optimistų, kurie linkę vaikystei suteikti kuo daugiau juoko ir linksmybių; vaikai turi žinoti, matyti ir iš knygų suvokti sudėtingą tikrovę, — sako poetė Romutė Skučaitė, neseniai pažymėjusi penkiasdešimties metų sukaktį.

Knygų serija "Siuolaikiniai lietuvių dailininkai" papildė "Vagos" leidiniais — Genovaitė Jacėnaitė ir Vytautas Kaušis.

Laikraštis "Lietuvos pionierius" paskelbė vaikų humoristinių piešinių konkursą, kurio pirmoji tema — "Senis Šaltis mokykloje". Piešinius reikalinga prisiųsti iki gruodžio 15 d.

Vilniaus Sporto rūmuose gastroliavo Gangos šokių ansamblis.

Spalio pabaigoje Vilniaus geležinkelio stotyje sustojo 250-asis šių metų turistinis traukinys. Škart iš Leningrado.

Akademino operos ir baleto teatro spektaklyje — G. Puccinio **"Toscoje"** Toscos ir Skarpijos partijas atliko artistai iš Bulgarijos — Gena Dimitrova ir Stojanas Popovas. G. Dimitrova pasakė:

— Laikydami tradicijų neturime užmiršti, kad dainuojame žmonėms, kurie ieško laikmečio dvasios ir senųjų operų pastatymuose.

Ivyko Norvegijos kinofilų savaitė. Vilniaus teatruose buvo pademonstruotas kino juostos — "Raganų medžioklė", "Mažoji Ida", "Nauji Oleso gaujos nuotykių", "Per fiordą", "1958 metai", "Apdovanojimas" ir kiti.

Spalio pabaigoje į Vilnių sugrįžo valstybinis M. K. Ciurlionio kvartetas R. Šiugzdinis, S. Kiškis, A. Grižas, S. Lipčius. Vokietijos Demokratinės respublikos miestuose kvartetas grojo vienuolikoje koncertų ir visus lydėjo sėkmė. S. Lipčius, išskirdamas įdomiausius ir sunkiausius, paminėjo koncertus Berlyne, nedideliame Riugeno salos miestelyje Putbuse ir Leipcege.

LAISKAI

Didžiai gerbiamas drg. A. Bimba!

Priimkite mano nuoširdžiausius sveikinimus Jums ir Jūsų žmonai Didžiojo Spalio 64-ųjų metų proga.

Linkiu Jums tvirtos sveikatos, ir dar kartą sveikatos, o taip pat nebleistančios energijos žurnalistinėje veikloje.

Nuoširdžiai dėkoju už malonų priėmimą man lankantis New Yorke.

Su pagarba

P. Petronis

LAISKAI

Didžiai gerbiamas draugas Bimba!

Sveikinu Jus ir Jūsų asmenyje visus laisviečius su Spalio Didžiosios Revoliucijos 64 metinėmis.

Jums ir kitiems mūsų draugams linkiu daug sveikatos ir sėkmės kovinėje, kasdienybėje!

Su gilia pagarba,

M. Meskauskienė

Kaunas

Mielai Laisviečiai!

Netruksu įkopsime į dar aukštesnę naujų užmojų ir gyvenimo pakopą.

Nuoširdžiausiai sveikinu visą Jūsų šaunų kolektyvą Naujųjų 1982-ųjų metų proga. Linkiu juos sutikti ir praleisti linksmai, turiningai, visada būti sveikiems ir kūrybingiems.

Vandalinas Junevičius

Kaunas

TARYBŲ SOCIALISTINIŲ RESPUBLIKŲ SĄJUNGOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS
K R E I P I M A S I S
Į PASAULIO PARLAMENTUS IR TAUTAS

Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos Aukščiausioji Taryba, susirūpinusi, kad didėja karo pavojus, neregėtai plečiasi ginklavinimosi varžybos, kreipiasi į pasaulio parlamentus ir tautas.

TSRS Aukščiausioji Taryba priėmė šį kreipimąsi, sukačius 40 metų nuo tos dienos, kai hitlerinis fašizmas užpuolė mūsų Tėvynę. Tarybinė liaudis lenkia galvas kare kritusių dvidešimties milijonų tėvynainių šviesiam atminimui. Antrasis pasaulinis karas atnešė be galo daug nelaimių ir kančių visai žmonijai. Mes didžiai gerbiame atminimą visų, kurie paaukojo gyvybę kovoje su agresija, taikos žemėje vardan.

Istorija davė rūščių pamoką. Per daug brangią kainą sumokėjo tautos už tai, kad nepavyko užkirsti kelio karui, laiku pašalinti iškilusias grėsmes. Negalima leisti, kad tragedija pasikartotų. Reikia ir galima padaryti visa, kad nebūtų naujo pasaulinio karo.

Planetoje ir taip jau per daug sukaupia masinio naikimo ginklų. Bet jų atsargos toliau didinamos, kuriamas vis modernesnis ir vis didesnės naikimosios galios ginklas. Rengiamos aikštelės šimtams naujų branduolinių raketų Vakarų Europoje. Žmonėms norima įpiršti nusikalstamą mintį, kad branduolinio ginklo panaudojimas gali būti leistinas.

Didinamas politinis įtempimas. Vėl dedamos viltys pasiekti karinį pranašumą, kalbama grasinimų kalba. Atvirai keliamos pretenzijos kištis į kitų šalių ir tautų reikalus. Ir visa tai dangstoma grubiu prasimanymu apie "Tarybų Sąjungos karinę grėsmę".

TSRS Aukščiausioji Taryba iškilmingai pareiškia: Tarybų Sąjunga niekam nekelia grėsmės, nesiekia konfrontacijos nė su viena valstybe Vakaruose ar Rytuose. Tarybų Sąjunga nesiekė ir nesiekia karinio pranašumo. Ji nebuvo ir nebus naujų ginklavinimosi varžybų iniciatorė. Nėra tokios rūšies ginkluotės, kurios ji nesutiktų apriboti, uždrausti savitarpisui pagrindu, pagal susitarimą su kitomis valstybėmis.

Taikos užtikrinimas buvo, yra ir bus aukščiausias Tarybų valstybės užsienio politikos tikslas. To siekiama Taikos programa devintajam dešimtmėčiui, kurią priėmė Tarybų Sąjungos Komunistų partijos XXVI suvažiavimas. Joje numatytos priemonės tiek raketiniam branduoliniam, tiek įprastiniam ginklui mažinti, išdėstyti pasiūlymai, kaip sureguliuoti esamus konfliktus bei krizines situacijas ir užkirsti kelią naujiems, jų padiktavo siekimas toliau mažinti įtempimą ir plėtoti visų žemynų šalių taikų bendradarbiavimą. Ji atspindi Tarybų Sąjungos pasirengimą vesti derybas visais aktualiais taikos ir saugumo klausimais, atidžiai atsižvelgti į visas konstruktyvias kitų valstybių idėjas.

Mūsų branduoliniame amžiuje dialogas, derybos vienu metu reikalingi visiems, kaip visiems reikalinga taika, saugumas, pasitikėjimas ateitimi. Nėra dabar kito protingo būdo ginčijamoms problemoms išspręsti, kad ir kokios aštrios bei sudėtingos jos būtų, kaip derybos. Nė viena turima galimybė neturi būti prarasta. Laikas nelaukia!

Su kiekviena prarasta deryboms diena didėja branduolinio konflikto rizika. Atidedamas į šalių kiekvienai tautai ir

visoms tautoms iškilusių aktualių problemų sprendimas. Laikas nelaukia!

Mūsų dienomis visi tie, kurie savo veiksmais skatina ginklavinimosi varžybas, tolesnį masinio žmonių naikinimo priemonių kaupimą pasaulyje, pasisako už jėgos naudojimą sprendžiant ginčijamus valstybių savitarpio klausimus arba tiesiog stengiasi nematyti pavojų, kurie šiandien tyko pasaulio, faktiškai stumia žmoniją į prarają.

TSRS Aukščiausioji Taryba ragina visų šalių įstatymų leidimo organus ryžtingai pasisakyti už derybas, kurios užkirstų kelią naujam raketinio branduolinio ginklavinimosi varžybų turui, — derybas sąžiningas, lygiateisiškas, be jokių išankstinių sąlygų ar mėginimų diktuoti.

TSRS Aukščiausioji Taryba tikisi, kad jos kreipimasis bus kuo atidžiausiai apsvarstytas, kaip reikalauja šis svarbiausias, opiausias dabarties klausimas. Ji įsitikinusi, jog parlamentai turi reikiamas prerogatyvas ir autoritetą, kad efektyviai būtų siekiama ginklavinimosi varžybų apribojimo ir nusiginklavinimo derybomis. Savo ruožtu TSRS Aukščiausioji Taryba ir ateityje padės sudaryti tokią atmosferą, kuri leistų pasiekti derybose teigiamų rezultatų.

Taika — bendras žmonijos turtas, o mūsų laikais — ir pirmutinė jos gyvavimo sąlyga. Tik bendromis pastangomis ji gali ir turi būti išsaugota ir patikimai garantuota.

TARYBŲ SOCIALISTINIŲ RESPUBLIKŲ
SĄJUNGOS AUKŠČIAUSIOJI TARYBA

Maskva, Kremlius, 1981 m. birželio 23 d.

**Generolo P. Petronis prisiųstas laiškas ir telpantis
TSRS kreipimasis į Pasaulio parlamentus ir tautas**

Gerbiami tautiečiai!

Pastaruoju metu vis garsiau ir aštriau skamba karingi valstybių vadovų ir kariuomenės vadų pareiškimai. Agresyviai nusiteikę militaristiniai sluoksniai užsibrėžė tikslą sužlugdyti įtempimo mažinimo procesą. Prasidėjo neregėto masto ginklavinimosi varžybos. Dėl to vis sparčiau gaminami masinio naikinimo ginklai, kuriais planeta ir taip jau perpildyta. Vakarų Europoje steigiamos aikštelės naujam vidutinio veikimo nuotolio raketiniam ginklui.

Manau, būčiau neteiseus įteigti tvirtinčiau, kad nėra būdų sustabdyti šį procesą, sustiprinti ir apginti taiką. Galimybės, kurias turi jėgos, stojančios prieš karinę psichozę pasaulyje, yra didžiulės. Būtų neteisinga jų nepanaudoti. Istorija jau davė pasaulio tautoms rūščių pamoką. Brangiai sumokėjo žmonija už tai, kad nepavyko užkirsti kelio Antrajam pasauliniam karui. Mūsų pilietinė pareiga neleisti, kad tragedija pasikartotų.

Štai kokiais sumetimais vedini TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatai priėmė sesijoje kreipimąsi į pasaulio parlamentus ir tautas. (Šį kreipimąsi siunčiu susipažinti). Mūsų parlamentarų pareiga — rūpintis savo tautos ir visos žmonijos likimu. Tai visiškai suprantama, nes mums, respublikos parlamento nariams, kaip ir TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatams, nėra kilnesnio tikslo ir šventesnės pareigos, kaip pareiga tarnauti savo liaudžiai, siekti, kad visi žmonės gyventų taikiai, kad būtų užtikrinta žmonių teisė gyventi.

Mūsų branduoliniame amžiuje ginčijamas problema tegalima išspręsti tik derybu keliu ir be jokių išankstinių sąlygų ar mėginimų diktuoti. Tai, mano supratimu, vienas iš aiškiausių ir teisingiausių kelių kylančioms problemoms sureguliuoti.

Dovanokite už ilgą laišką, bet negalėjau neišdėstyti šių minčių, kurios mus dabar labai jaudina. Taikos išsaugojimo reikalui negalima gailėti nei laiko, nei jėgų. Noriu prašyti Jūsų palaikyti šį kreipimąsi susirinkimuose ar pokalbiuose ir kviesti visus geros valios žmones rūpintis taikos išsaugojimu.

Vieningomis pastangomis mes turime siekti, kad laimėtų sveikas protas, kad būtų sustabdytos karštingosios ginklavinimosi varžybos, kad žmonija būtų išsaugota nuo sunaikinimo.

Su gilia pagarba

P. Petronis

APIE ANTGAMTIŠKUMĄ DP SPAUDOJE

Kazys Bagdonavičius

Atrodytų, dešimtmečiais niekas nesikeičia lietuvių reakcinės išeivijos spaudoje — vieni rašinėja, kiti skaitinėja. Tiesa, mažėja skaitinėjančių, mažėja ir rašinėjančių, — toks objektyvus gamtos dėsnis. Kai kada skaitinėjantys perskaito apie save ką nors nemalonaus ir supyksta. Tada stveria popieriaus lapą ir parašo ką nors bjaurėsio apie rašinėjančius. Rašinėjantys, žinoma, perskaito ir, savo ruožtu, užsiedga šventu keršto jausmu. Tada griebia du popieriaus lapus ir parašo ką nors du kartus bjauriau...

Tačiau iš tolo minimi paskiri balsai, sklindantys iš šios maurašis aprauktos kūdros, susilieja į vientisą, monotonišką ir migdantį kurkimą, kurio leitmotyvas — "išvaduosim, išvaduosim" — nesikeičia jau daug daug metų. Taip buvo lyg šiol, taip, atrodė jos visada.

Tačiau pastaruoju metu dipukų spaudoje prasidėjo dar negirdėti ir sunkiai suprantami, o tuo labiau paaiškinami dalykai. Pirmosios šį antgamtišką reiškinį užfiksavo "Naujienos", o kalbant dar tiksliau — vienas iš šių laikraštų rašinėjančių, kažkokios Svilonis. Pasirodo, jau kuris laikas rašyti "Draugo" laikraščio vedamuosius įsitaisė Jonas Soliūnas. Nieko, žinoma, antgamtiško šiame fakte nėra. Paprastai laikraščio vedamieji, pastebi Svilonis,

atskleidžia to laikraščio pagrindinę, "vedamąją liniją". Štai jums dabar širdin įsibrauna negeras įtarimas — ko gero, tas Soliūnas ne tą liniją ir ne ten vedda... Įtarimas įsibrauna ne tik jums, bet ir paminėtam Sviloniui, o uo pačiu ir "Naujienoms": "Nejaugi "Draugo" vedamoji linija būtų opozicijoje dabartinei Amerikos valdžiai, jos prezidentui?"

Negali būti! — suriks kiekvienas, nors kartą gyvenimo laikės "Draugo" laikraštį rankose. Čia kažkas aiškiai ne taip, todėl, kaip sakoma, faktas — ant delno! Ir štai kas išaiškės. Neaišku kokių būdu į "Draugą" patekęs ir neaišku ką galvoj turintis Soliūnas išspausdino "Draugo" laikraštyje vedamąjį labai keistu pavadinimu — "Dievo grieti — pone prezidente". Sutikite — jokios regimos pagarbos ponui prezidentui šiame pavadinime nėra, dargi atvirkščiai — iškart juntama silpnai užmaskuota ironija. Jeigu tokia pradžia, galite įsivaizduoti, kas bus toliau! Ir — akurati! Girdi, kai Washingtonė atsirado naujas prezidentas, visi milijonieriai iškart atku-

to... Perskaiciusios šį sakini, "Naujienos" ironizavo: "Išeitų, kad Amerikos milijonieriai iki šiol ramiškai sau snaudė...". Laikraštis, be abejo, teisis — milijonieriai snausti neturi jokios moralinės teisės. Milijonieriai privalo daryti milijonus, toks jų darbas. Tačiau grįžkime, kaip sakoma, prie mūsų avinų.

Minėtas ponas Svilonis, atidžiai išstudijavęs Soliūno vedamąjį, tvirtina, jog jis: "... ironiškai atsiliepia, kad prezidento sudarytas "ministrų" sąrašas nepadarys gėdos nė vienam milijonierių klubui. O prezidento paskelbtą programą ji gsdina, nes jis pataikauja šio krašto klikai. Jis pašaipiai atsiliepia apie prezidento vyarus, juos išvadindamas Reagano "milijonierių klubu".

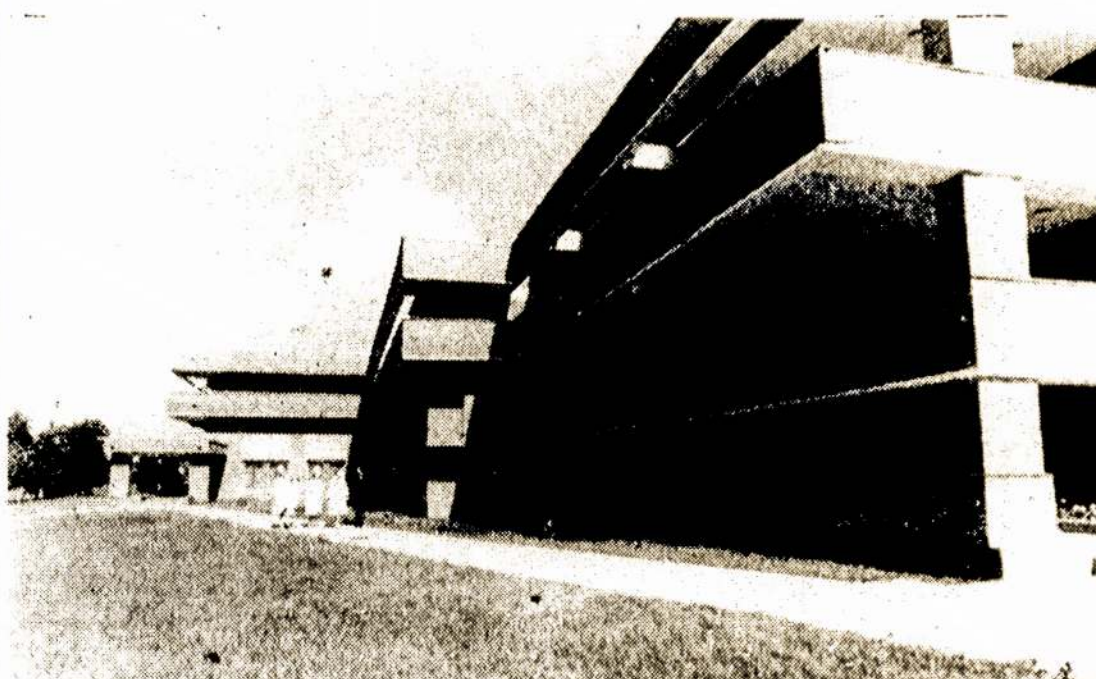
Idomu, kaip jums visa tai patinka? Šaltu veidu tvirtinti, kad prezidento Reagano programa pataikauja krašto valdančiajai klikai? Ir žodį kokį Soliūnas demokratiškiausios pasaulyje šalies viršūnėms vadovė — "Klika"! Idomu kur tas Soliūnas, o kartu ir "Draugas" su tokiomis pažiūromis gali nušluoti?

Manome, dabar sutiksime, kad vyksta kažkas nesuprantama ir visiškai nepaaiškina ma! Todėl ne be reikalo taip susijaudino "Naujienos", savo autoriaus Svilonio lūpmis irgi tvirtinančios, kad "Perskaicius Soliūno vedamąjį, atrodo, kad "Draugo" redakcijoje yra kažkas netvarkoje. Juk taip kritikuoti prezidento asmenį ir taip šaipytis iš šio krašto vyriausybės, ar lietuviams naudinga ir iš viso ar reikalinga?" Susijaudinusios "Naujienos" visai pamiršo, kad gyvena pačiame laisviausiame krašte, kuris garantuoja visišką

spaudos laisvę. Todėl ponas Soliūnas turi teisę sakyti viską, kas tik jam ant seilės užsena, o ponas Svilonis gali viso to ir neskaityti — čia jo asmeninis reikalas. O visos šios užuominos, kad prezidento veiksmų kritika yra lietuviams nenaudinga ir nereikalinga, gali susilaukti nereikalingų replikų, esą kieno vežime ponai vaduotojai sėdi, tokias giesmes ir privalo giedoti. Va, ir visa laisvė...

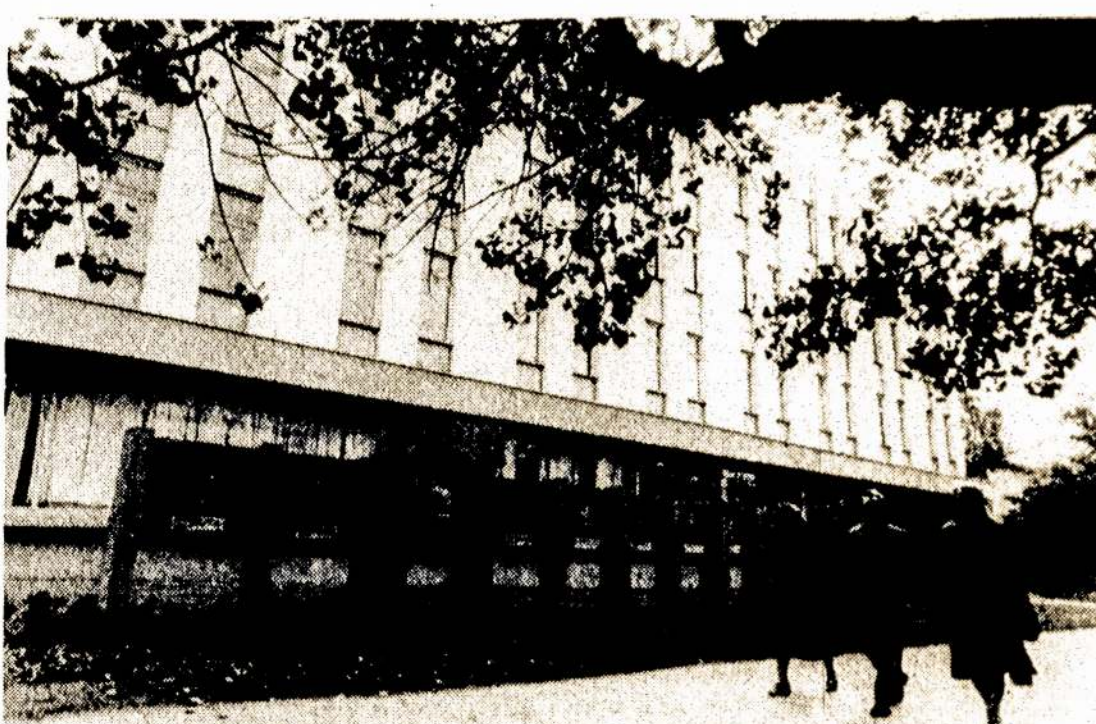
Žinoma, būtų žymiai geriau visa tai nutylėjus, tačiau labai jau ponui Sviloniui darosi apmaudu, ir jis to neslepia: "Kažkaip užgauliai skamba tas jo nuolatinis kartojimas "turtingieji", "milijonieriai", lyg tai būtų pasiskolintas, iš Maskvos bolševikinės propagandos, kurioje koliojami turtingieji, juos pravaržuojant "buržuais". O, be to, ar buvo kada Amerikos valdžia sudaryta iš biedniokų?"

Vadinasi, ir "Naujienos" šį tą supranta! Ne kasdien iš jų lūpų išgirsti patvirtinimą, kad kapitalo šalyse vyriausybės postus užima stambiojo kapitalo atstovai, kurie, kaip jiems ir dera, atstovauja savosios klasės ir tik jos — interesai! Ko tik bepolėmižuodamas žmogus neprišneki, gali dabar atsidusti ponas Svilonis. O mes rezimuokime — vadinasi, objektyvios tikrovės faktai dar sugeba sudrumsti iš "vaduotojiškos" kūdros sklindantį monotonišką kurkimą! O tai, savo ruožtu, daug sakantis požymis...

Prienuose ant Nemuno kranto išaugo nauji dailūs rūmai. Tai naujasis 150 vietų Prienų internatas, kuriame apsigyveno vieniši seneliai. Erdviuose kambariuose gyvena po vieną ir du žmones. Rūmuose yra valgykla, biblioteka, skaitykla, 120 vietų salė, kiekviename aukšte įrengti poilsio kampeliai. Projekto autorius — architektas Henrikas Balčiūnas.

Nuotraukoje: Nauji rūmai seneliams.
M. Baranausko nuotrauka

Kapsuke pastatyta nauja ryšių įstaiga. Keturių aukštų pastate yra telefonų stotis, telegrafas. Gyventojų patogumui įrengta dešimt telefono pasikalbėjimų kabinų. Čia taip pat veikia kaimui skirtas 4500 abonentų mazgas.

Nuotraukoje: Naujasis ryšių pastatas.
G. Svitojaus nuotrauka

**Tarybų Lietuvos
naujienos**

**SKULPTŪROS GIMSTA
PALANGOJE**

Kurortinė Palanga vis labiau garsėja ir kaip naujas dailės centras. Nuolatiniam kūrybiniam darbui čia jau yra atvykęs visas būrys jaunų specialistų, baigusių Dailės institutą, taikomosios dailės technikumas. Savo darbais jie visų pirma stengiasi papuošti kurortą, jo aplinkes. Antai skulptorė A. Vertulienė, neseniai sukurusi paminklą fašistų subombarduotos Palangos pionierių stovyklos atminimui, dabar drauge su G. Oškinyte ruošia dvejų atskirų figūrų balto marmuro kompoziciją, skirtą vasaros koncertų estradai. Skulptorius J. Vertulis pradėjo seriją darbų Palangoje gyvenusių žymių žmonių atminimui. Basanavičiaus gatvėje, prie restauruotų gotikinių namelių, iškilė skulptorės Z. Jonuškaitės dekoratyvinė kompozicija. Naujomis skulptūromis pasipuoš ir senasis Palangos parkas.

Kurorto pakrastyje pastatytos erdvios ir patogios dirbtuvės skulptoriams, netrukus naujas kūrybinės patalpos gaus ir liaudies meistrai.

AR ŽINOTE "ARGO"?

Prieš pora metų Kauno muzikinio teatro ir Tarybų Lietuvos kompozitorių Sąjungos Kauno skyriaus iniciatyva buvo sukurta elektroninės muzikos ansamblis "Argo". Grupėje grojantiems teatro muzikantams vadovauja kompozitorius Giedrius Kuprevičius. Grupė atlieka įvairią muziką — nuo sudėtingų šiuolaikinės elektroninės muzikos kūrinių iki pramoginės. "Argo" groja muzikinio teatro spektakliuose, talkina respublikos menininkams įrašyti muziką kino filmams, rengia savarankiškus pasirodymus. Neseniai Maskvos "Melodijos" firma išleido pirmąją "Argo" plokštelę "Diskophonia", baigiama įrašyti antroji.

"Argo" laukiama elektroninės muzikos gerbėjų.

Minske pasibaigė 10-asis sąjunginis M. Glinkos vokalistų konkursas. Iš Lietuvos dalyvavo Akademinio operos ir baletų teatro solistas A. Markauskas ir Valstybinės konservatorijos studentai V. Bakula, L. Domeikaitė, J. Gicevičiūtė, S. Larinas. Operinio dainavimo kategorijoje laureato vardą ir antrąją vietą pelnė Arvydas Markauskas.

Z. Paulauskas šių konkursų žiuri darbo dalyvavęs septynią kartą pasakė:

— Konkurse dalyvavo 150 jaunų dainininkų. Vargu ar rasime kitą tokią, kuriame galima išgirsti tiek daug gražių balsų, todėl kovoti dėl laurų labai sunku. Ir šį kartą žiuri pažymėjo Tarybų Lietuvos dainininkų sėkmę, vokalinę kultūrą...

Armenijos sostinėje Jerevane įvyko IX sąjunginis televizijos filmų festivalis. Lietuvos kino menui atstovavo daugiaserišinis vaidybinis filmas "Amerikoniškoji tragedija" (režisierius M. Giedrys, operatorius A. Mockys) ir buvo apdovanotas žiuri diplomu už kūrybinius ieškojimus ir profesinį meistriškumą.

Susilaukė gero įvertinimo ir kiti du filmai — režisieriaus K. Musnicko filmas "Vilnius" ir režisierės J. Janulevičiūtės muzikinis filmas "Žmogaus balsas". Prizas už geriausią moters vaidmenį visų filmų kategorijose atiteko Lietuvos TSR nusipelnusiai artistei G. Kaukaitei.

SENIAU IR DABAR

Jonas Lukoševičius

Aną dieną pasiklausiau Vatikano radijo laidos lietuvių kalba ir baisiai graudu pasidarė.

Dėl daug ko graudu. Dėl to, kas buvo seniau. Dėl to, kas yra dabar. Ir dar dėl to, kad paties Vatikano radijas taip blogai ir paviršutiniškai informuotas apie mūsų gyvenimą.

Juk gyvenime žymiai blogiau, nei jis porina!

O tą sykį jis porino apie darbininkijos gyvenimą, ir mus taip jau užjausdamas, taip jau baisiai užjausdamas, kalbėjo: (cituoju) — „Darbininko jėgos pertempiamos iki paskutinių galimybių... To negana ten (tai yra — Lietuvoje — J. L.) kėsina mąsi į darbininkų laisvalaikį, varant juos visokių paskaitų klausytis... jiems nebelieka laiko dvasiai ugdyti. O kiek ten pridedama valandų ir dienų, kai darbininkai verčiami pašalinams, darbininkams svetimiems tikslams nemokamai dirbti“.

Dabar patys matote, kiek mažai apie Lietuvą žino Vatikano radijas! Jis, pavyzdžiui, nežino, kad darbininkai kar-tai per metus — o jeigu reikia tai ir dažniau — užsiraomi į tokias kankinimo įstaigas, kurios vadinasi sanatorijomis ir poilsio namais.

Lietuvoje jų yra didelė daugybė. Bijodamas apsiriki-ti, paskambinau į mūsų Cen-trinę statistikos valdybą, ir ten man pasakė skaičius: 27 sanatorijos, 24 poilsio namai, 2 pansionatai.

Tai labai specializuotos įs-taigos. Yra tokių, kur darbi-ninkai (lygiai kaip ir moksl-ninkai, inžinieriai, kolūkie-čiai...) iškiami į purvo vonias ir ten laikomi. Dar kitas kankinimo būdas — tokios burbuliuojančios vo-nios. Jos Vatikano radijui iš karto primintų pragarą. Ly-giai kaip ir darbininkų (bei kitų žmonių) kepinimas po specialiomis lempomis — irgi tikra velnio išmonė!

Būtiny pridurti, kad tuos, kurie ypač nepatinka valdžiai išstosios savaitės ištremia iš Lietuvos — į Krymą, Kaukazą, kur vargšai žmo-nės kepinami karštoje saulė-jie ant lentų ar netgi tiesiog akmenų. Tokie vargšai į Lie-tuvą grįžta tiesiog pajudė, ir jų kančių grandinę dar prailgina tai, kad jie būna išmirkyti sūrioje jūroje.

Kaip paaiškino Lietuvos Respublikinės profsąjungos tarybos atstovas, tokių „ne-laimingųjų“ per metus susi-daro apie 27 tūkstančiai. O kur dar pavieniai vyksta kankiniai...

Daugiau nei dvidešimt stambiausių Lietuvos įmonių turi savo nuosavas įstaigas darbininkams engti — taip vadinamus profilaktoriumus. Žmonės po darbo užuot eję namo traukia į atskirą mo-dernų pastatą, ten verčiami ilsėtis, klausytis muzikos, kai kurie netgi gerti vaistus ir atlikti visokias procedū-ras. Čia juos saugo sargai baltais chalatais, propagan-dos sumetimais — kaip tai-syklė — gydytojai ir medic-i-nos seserys.

Neseniai tokiam profilak-toriume teko būti Elektrė-nuose. Savo akimis mačiau: ten lankosi ypatingi prižiūre-tojai iš visame pasaulyje garsaus Kauno kardiologinio centro.

Tuose Elektrėnuose daug kas sumanyta darbininkui engti. Jie visiškai visi apgy-vendinti naujuose namuose su visais patogumais. O tai, kaip gerai žino Vakarų pro-pagandistai, labai kenkia lie-tuviškai sielai. Po darbo daž-

nas ne iš karto eina namo, bet užsuka į didžiulį pastatą, kuriame maudosi šiltame ir šaltame vandenyje, ir kaip didelę paslaptį pasakysiu — yra garinami ir vienas kita muša vantomis.

... Taigi, pakanka nors labai probėgomis apsidairyti aplink, ir žmogus supranti, kaip švelniai ir ružavai mūsų darbininkų padėti nušvietė Vatikano radijas.

Argi taip buvo anksčiau?

Be jokios abejonės: ne!!!

Darbininko prieš karą Lie-tuvoje niekas nevertė dirbti. Dar daugiau: taip rūpinosi jo sveikata, taip saugojo nuo persitempimo, kad neleidė dirbti tiems, kurie to norėjo. Tokių mūsų prieška-rinėje Lietuvoje buvo apie tris šimtus tūkstančių — argi negražus skaičius? Tuo, kad šie žmonės nepervargtu, rūpinosi specialie įstaiga — darbo birža.

Deja, daugelis pokarinės kartos lietuvių jau net nebe-žino: ką gi reiškia šios įs-taigos pavadinimas? Tai aiškus nutautėjimo ženklas.

Simtai tūkstančių prieška-rinės Lietuvos darbininkų ir ūkininkų taip gerai gyveno, kad iš dyko buvimo leidosi į keliones po visą pasaulį. Ap-lankė Braziliją, Urugvajų, Kanadą, Ameriką, Argenti-ną ir dešimtis kitų nemažiau

romantiškų vietų. Į šachtas, skerdyklas, pieno liejklas, džiunglių gyvatynus jie ėjo grynai lietuviško smalsumo vedami — kad turėtų ką vaikams ir kaimynams papa-sakoti.

Siandien niekam nekyla abejonių, kad prieškarinė Lietuvos valdžia negadino darbininkų ir jų vaikų akių knygomis, kino filmais, teat-rais. Argi tai ne tikras rū-pestis žmogui ir jo sveika-ta?

Jeigu tik čia leistų vieta — panašius pavyzdžių iš karto būtų galima suminėti didelę daugybę. Pasitenkinsiu pa-stebėjęs, kad ir pačiai žmo-gaus gyvybei prieškarinėje Lietuvoje grėsė žymiai ma-žesnis pavojus, nei dabar.

Apie tai, tiesa, ši kartą nekalbėjo Vatikano radijas: tą faktą konstatavo dvasia jam labai artimas lietuviškas emigracinis laikraštis. Jis padarė stulbinantį savo įžvalgumu atradimą, kad da-bar Lietuvoje autoavarijose žūsta nepalyginamai daugiau žmonių, nei anksčiau.

O juk tai šventa teisybė.

Tik vieno nežino atradėjai: automobilį Lietuvoje atsi-randa vis daugiau ir daugiau todėl, kad tokiu pigiu ir nesudėtingu būdu siekiama drastiškai sumažinti lietuvių skaičių.

Taigi, labai daug ko apie mus nežino Vakaruose, ir todėl taip jau graudu, taip graudu pasidarė pasiklausius Vatikano radijo laidos.

Vacys Reimeris

MANO BERNIOKSTIS

Pieva,
Rūgštinės.
Jis tyso kniūbsčius.
Galvoj — Oliveris Tvistės...
Indėnai...

Kur šiandien
šitas berniokštis,
gyvenęs many nuo vaikystės?

Alyvų kekės ir sniego gniūžtės.
Plytinė.
Liesas paviržis.
Kaip smilga silpnas mano berniokštis
svajoja slapta
apie milijnus.

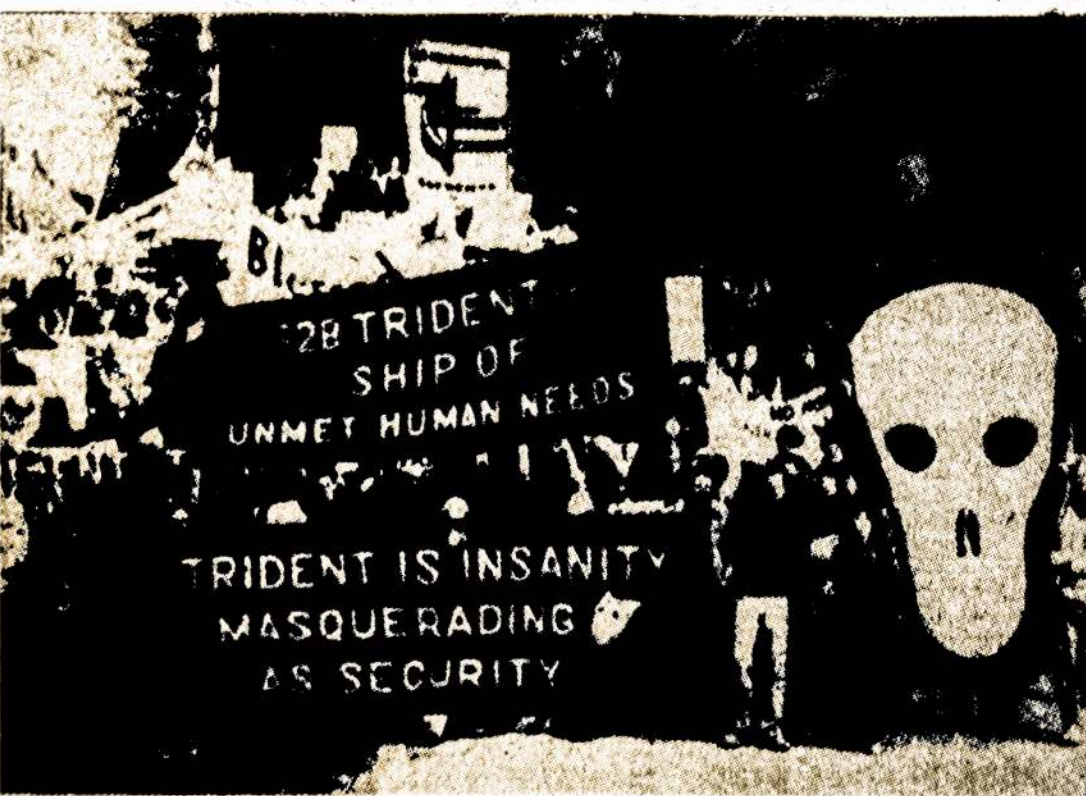
Gatvės padauža
pastums ar niuktels —
jis verkia sukruvintas, purvinas.
Bet, kritęs aukštiejininkas,
skraidė berniokštis
debesimis lyg burlaiviais.

Tavęs pasiilgau,
berniokštį mielas,
gyvenęs many nuo vaikystės...
Kur tu?

Vėl padangė juodai pamėlus...
Susigūžk.
Tuoj žaibas įvyksta...

Su tavim dar norėčiau
guostis ir būgštauti...
Ir svajoti...

Tik tu — nepareisi.
Į kitus išėjai tu, mano berniokštį,
o vis manyje —
kaip kadaise.

Vaizdas iš protesto demonstracijos prie Electric Boat Shipyard Groton, Conn., kur įvyko iškilmės, paruošus plaukiojimui atomu varomam USS Ohio vardu pavadintam povandeniniam laivui. Toks Trident raketinis laivas kaštuoja apie \$2 bilijonus. Tuo tarpu, kad ginklavimuisi sumos šiemet padidintos iki \$180 bilijonų, \$48 bilijonai nukirsti iš socialinių programų prez. Reagano ekonominėje programoje.

ARTEJANT TARYBŲ LIETUVOS MOTERŲ SUVAŽIAVIMUI

MOTINA, KŪRĖJA, DIDVYRĖ...

Šių metų lapkričio 26 ir 27 d. Vilnuje įvyks Lietu-
vos TSR moterų suvažiavimas. Apie moterų valdmenį
visuomeniniame-politiniame, ekonominiame ir kultūriniame
gyvenime, apie suvažiavimo tikslus bei uždavinius
Elitos korespondentui pasakoja suvažiavimo organizacinės
komisijos pirmininkė, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Ta-
rybos Prezidiumo pirmininko pavaduotoja Leokadija DIR-
ZINSKAITE.

— Į suvažiavimą respublikos
moteris renkasi jau ketvirtą
kartą. Kokie buvo ankstesniųjų
jų forumų tikslai bei uždaviniai?
O dabartiniai?

— Pirmasis įvyko 1949 me-
tais. Tai buvo labai sunkus
metas visai šaliai. Reikėjo
baigti gydyti karo žaizdas. O
juk daugelis iš mūsų buvo
netekusios tėvų, vyrų, sūnų.
Didelė našta teko moterims.
Dar tebevyko klasių kova,
kone kasdien laidojome arti-
muosius. Tačiau kaimas jau
ryžtingai pasuko kolektyvi-
zacijos keliu, augo naujos
gamyklos, gyvenamieji na-
mai. Tame suvažiavime mo-
terys ir aptarė, kokių būdu
jos galėtų sėkmingiau daly-
vauti atkuriant liaudies ūkį,
vyvartant kultūrą, švietimą.
Nuveikė jos tuo metų tikrai
daug.

Antrą sykį į forumą rinko-
mės po šešiolikos metų.
Džiaugiamės nuveiktais dar-
bais. Ikauginome jaunąją po-
karlio kartą. Suklestėjo pra-
monė, žemės ūkis, kultūra.
Prie to daug prisidėjo ir mes.
Suvažiavime numatėme
uždavinius atečiai.

Ir pagaliau 1972-iesi metai.
Trečiajais mūsų suvažiavimas.
TSKP XXIII ir XXIV suva-
žiavimai nubrėžė didingus
komunizmo statybos uždavi-
nius, kuriuos įgyvendinant
daug darbo idėjo moterys.
Vėlgį buvo antari darbai ir
uždaviniai artimiausiam lai-
kotarpiui.

Dabar štai renkamės ket-
virtą kartą. Laukiame, kad
suvažiavime dalyvaus apie
1100 žmonių, įskaitant ir
vėlesnias iš kitų respublikų
bei užsienio, svečius.
Suvažiavimo plenariniuose
posėdžiuose ir sekcijose nu-
matome nagrinėti idėtinio-
politinio auklėjimo klausি-
mus, šeimos ir mokyklos tar-
pusavio santykius, moterų
darbo ir buitės problemas,
domėšimės motyvystės ir kū-
dikio apsauga bei moterų ta-
rybų darbą. Aišku, kad su-
važiavimo dalyvės numatys
ateities gaires įgyvendinant
partijos ir valstybės iškeltus
uždavinius kuriant komuniz-
mą, kovojant už taiką ir lai-
mingą žmonijos ateitį.

— Darbo gairės, kaip pažymė-
jote, labai plačios. Jos pirma-
usia nužymėtos TSKP XXVI su-
važiavimo nutarimuose...
— Partijos suvažiavimo nu-
tarimai įkvėpė visos šalies,
mūsų respublikos moteris di-
deliems darbams.
Suvažiavimo dokumentuo-
se pabrėžiama, jog aukščiausi-
sios partijos tikslas, jos eko-
nominė strategija — tolliau
stiprinti šalies ekonominę
galia, nuolat kelti liaudies
gerovę, dinamiškai ir propor-
cingai vystant visuomeninę
gamybą, didinant jos efekty-
vumą. Moterys rinksis į sa-
vo suvažiavimą, kad giliau
pažvelgtų į laiko reikalavi-
mus, kolektyviai juos panag-
rinėtų ir surastų kelius savo
žinios, energijai, jėgoms
pritaikyti.

TSKP CK Generalinis Sek-
retorius, TSRS Aukščiausio-
sios Tarybos Prezidiumo Pir-
mininkas draugas L. Brežne-
vas pabrėžė, kad „kalbant
apie didelius mūsų liaudies
darbus būtina paminėti tary-
binės moters nuopelnus. Jos
pasiūkimai ir talento dėka
mūsų Tėvynė didele dalimi
pasiekė savo laimėjimus ir
pergalės“. Tai aukščiausias
moterų darbo įvertinimas.

Siandien visur — gamybo-
je ir moksle, mene ir litera-
tūroje, valstybės valdyme ir
jaunimo auklėjime, aptarna-
vimo sferoje ir visuomeninė-
je veikloje — moterys taria
savo svarų žodį. Pagrįstai ga-
lime didžiuotis, kad apie pu-
sę mūsų valstybės nacionali-
nių pajamų gaunama moterų
nuosirdaus darbo, pasiūko-
jimo, ištvermės, valios ir ta-
lento dėka.

— O kokią Jūs galėtumėte
duoti apibendrinant respublikos
moterų socialinę charakteristiką,
kokiais skaičiais ir faktais galė-
tumėte nusakyti jų darbus, vi-
suomeninę veiklą?

— Tarybų Lietuvoje dau-
giau kaip pusė visų darbi-
ninkų ir tarnautojų yra mo-
terys. Motiniško švelnumo,
takto ir paslaugumo reika-
lauja mokytoji, mediko pro-
fesijos. Gal todėl daugumą
čiurbinčių sudaro viskam
pasišventusios mūsų draugės.
Net 94 procentai ekonomistų,
93 procentai buhalterių, 52
procentai inžinierių ir tech-
nikų yra moterys. 45 procent-
ai tarp triušiančių respubli-
kos kolūkiuose, tarybiniuose
ir kituose valstybiniuose
ūkiuose — irgi moterys, o
svarbiausiam žemės ūkio ga-
mybos būr — gyvulininkys-
tėje — jų yra gerokai dau-
giau negu pusė.

Liaudies patiki moterims at-
stovauti savo interesus vals-
tybės valdyme. 15 respubli-
kos moterų išrinkta TSRS
Aukščiausiosios Tarybos de-
putatėmis, jos sudaro dau-
giau kaip trečdali Lietuvos
TSR Aukščiausiosios Tarybos
ir beveik pusę — vietinių
Tarybų deputatų. Siemet
įvyksiuame Lietuvos KP
XVIII suvažiavime 29 pro-
centai delegatų buvo mo-
terys, jos sudaro trečdali
respublikos partinės organi-
zacijos narių.

Ir dar keletas skaičių. Da-
bar Lietuvoje kas trečias
mokslininkas — moteris. 28
procentai mokslų kandidatų
ir daktarų, 23 procentai do-
centų yra moterys. Turime
respublikoje gabių ir garbin-
gų literatūros, meno atstovų.

Moterys sumaniai darbuo-
jasi ministerijose, yra parti-
nių, profsąjungų ir komjau-
nimo organizacijų vadovės,
geba suderinti gamybininkės,
visuomenininkės ir motinos
pareigas. Jų darbas, visuo-
meninis ir politinis aktyvu-
mas susilaukia didelio parti-
jos ir Tėvynės įvertinimo.
Daug moterų apdovanota
TSRS ordinais ir medaliais,
44 jų suteiktas Socialistinio

Darbo Didvyrio vardas. Zy-
miausių respublikos moterų
gretose rasime 23 LTSR liau-
dies artistes, 127 nusipelnio-
usias gydytojas, 780 nusipel-
niusių mokytojų. Garbės
vardus pelnė ir daugelis kitų
profesijų atstovių.

Pagalau, nežiūrint didelio
darbo krūvio bei šeimos rū-
pesčių, ilgaamžiškiausių res-
publikos gyventojų skaičių
beveik išimtinai sudaro mo-
terys, todėl jų ir yra daugiau
negu vyrų.

— Respublika didžiuojasi sa-
vo dukromis. Bet ir tarp pačių
šalies, labiausiai nusipelnio-
usių liaudies ūkiui, kultūrai, švie-
timui, mokslui, pagaliau šeimai,
galima tikrai išskirti tas, ku-
rios kelia ypatingą pasididžiavi-
mą?

— Sunku suminėti net ir
daug tokių švyturėlių. Bet visgi
ryžiuosi, tikėdamasi, kad
daugelio kitų vardai bus pa-
minėti suvažiavime.

Pirmausia apie gamybi-
ninkes, nes jos yra visų mū-
sų materialinių gėrybių kū-
rėjos. Tūkstančiai moterų
darbininkų jau dirba 1982
ir net 1983 metų sąskaita,
su dideliu gamybinio pakili-
mu sutinka Didžiojo Spalio
64-ąsias metines. Jau tride-
šimt metų Kauno „Drobės“
gamybiniame susivienijime
dirbanti A. Baltaduonienė
nuo šių metų pradžios virš
plano išaudė per 30 tūkstan-
čių metrų audinių. Į antruo-
sios vienuoliktojo penkmečio
metus išengė ir jos darbo
draugės daugiaastaklininkės
V. Aksamitauskienė, A. Va-
lienė, A. Milkevičienė. Šau-
niu darbu plataus pripažini-
mo susilaukė Šiaulių „Elnio“
odos ir avalynės gamybinio
susivienijimo darbininkė So-
cialistinio Darbo Didvyrė J.
Lešinskienė, Telšių rajono
Pavandenės tarybinio ūkio
kiaulių fermos operatorė J.
Vaigauskienė, Kretingos ra-
jono „Jaunosios gvardijos“
kolūkių karvių melžėja Leni-
no-ordininkė A. Lengvinienė
ir daugelis kitų.

Būtent jas bei jų drauges
matysime respublikos moterų
suvažiavime. O delegatėmis
išrinkta 800 moterų. Tarp jų
— Kauno 2-osios vidurinės
mokyklos direktorė respubli-
kikos nusipelnusi mokytoja,
miesto Liaudies deputatų ta-
rybos deputatė, rajono mo-
terų tarybos pirmininkė K.
Reikiene. Anykščių rajono
moterims, pavyzdžiui, atsto-
vauš Elmintinkų bandymų
stoties eksperimentinio ūkio
melžėja Socialistinio Darbo
Didvyrė G. Galinienė. Gau-
siame vilniečių delegatų bū-
ryje bus radijo komponentų
gamyklos meistrė, komunis-
tinio darbo spartuolė L. Kot-
liarenko ir daug kitų gamy-
bos pirmūnių. Būtent jos
rajonų bei miestų moterų ta-
rybų ataskaitinėse rinkiminė-
se konferencijose buvo pati-
kėta atstovauti suvažiavime
savo bendradarbiams, perduo-
ti suvažiavimui visų respubli-
kikos moterų pageidavimus,
pasiūlymus, na, gal ir kritiką
kai kieno atžvilgiu.

— Iš tikrųjų niekas tiek daug
nepadarė valstybei, gimtajam
kraštui, savajai šeimai ir va-
mams, kaip moteris. O valstybė
— material? Jos darbai ir ap-
skritai gyvenimui palengvinti

— Komunistų partija ir
Tarybų valstybė savo ruožtu

apgaubė moterį šimtinia glo-
ba. Tai ypač ryškiai užfik-
suota naujojoje TSRS Kon-
stitucijoje. Štai tik keli pa-
vyzdžiai iš mūsų respublikos.

Alytaus rajone, „Tvirtos-
vės“ kolūkyje, gyvena Onos
ir Jono Andriuskevičių šei-
ma. Ji — karvių melžėja, jis
— traktorininkas. Augina
devykis vaikus, uždirba, su-
prantama, kaip ir visi darbū-
tūs kaimo žmonės, nemažai.
Šiai šeimai valstybė jau iš-
mokėjo 7300 rublių pašalpų.
Be to, už tris mažiausius vai-
kus jie kas mėnesį dar gau-
na po 50 rublių. Kaimo tai
didelis priedas! Kolūkis pa-
dėjo šeimai pasistatyti namą
centrinėje gyvenvietėje, pa-
dėda apsirūpinti pašarais, kad
šeima galėtų laikyti daugiau
gyvulių.

Visoms dirbančioms mote-
rims, nepriklausomai nuo jų
darbo stažo, mokama viso už-
darbio dydžio pašalpa už
nešumo ir gimdymo atosto-
gų laiką, vėliau — dar spe-
cialios papildomos pašalpos,
apie kurias gali pakonsultuo-
ti kiekvienas socialinio aprū-
pinimo skyrius arba teisinin-
kas. Čia tikrai pridurti, kad
tik mūsų respublikoje pa-
šalpas gauna 14,4 tūkstančio
daugiavaikių moterų. Vien
praėjusiais metais joms išmo-
kėta 1,4 milijono rublių.

Vykdam TSKP XXVI su-
važiavimo ir Lietuvos KP
XVIII suvažiavimo nutari-
mus, pradėtos skirti ir mo-
keti personalinės pensijos 50
metų sulaukusioms moterims,
turinčioms Motinos Didvy-
rės vardą. O jis jau suteik-
tas respublikoje beveik 3000
moterų.

— Bet juk ir problemų yra!

— Taip, yra. Štai džiau-
giamės, kad ir mūsų respubli-
kijoje jau daugiau kaip 42
procentai vaikų įanko ikimo-
kyklinės vaikų įstaigas, vadi-
nasi — beveik 152 tūkstan-
čiai vaikų. Visą jų išlaiky-
mą praktiškai padengia vals-
tybė. Žinome, kaip tai pa-
lengvina šeimos rūpesčius.
Bet to mums dar mažai. Ir
ypač kaimie.

Galvojame, kaip paleng-
vinti kaimo moterų darbą,
ypač tų, kurios dirba gyvu-
lininkystės fermose. Mūsų
pramonė turėtų daugiau ga-
minti specialius drabužių, su-
prantama, gražesnių ir pato-
gesnių. Galvodamos apie mū-
sų mažuosius, reikiame pre-
stizijos maisto pramonėi:
reikia kūdikiams dar geres-
nių, dar kokybiškesnių pie-
no mišinių, koncentratų, ir
kad juos visoms mamoms
būtų patogų pirkti. Beje, tuo
reikalu yra priimti vyriausy-
bės nutarimai, bet įgyvendi-
nami jie pernelyg lėtai.

Zodžiu, pageidautume dar
daugiau dėmesio moters ir
vaiko problemoms iš ūkinį
vadovų...

— Ko Jūs norėtumėte palinkė-
ti moterims suvažiavimo išvak-
rėse?

— Tokio pat pasiaukoji-
mo Tėvynės ir šeimos labui,
kokį jos rodė ir rodo. O vy-
rams — dar daugiau dėme-
sio ir, svarbiausia, paramos
mums. Turbūt nereikia nie-
ko įtikinti, kad tik bendro-
mis jėgomis sėkmingai iš-
spręsime tuos uždavinius, ku-
riuos mums iškėlė TSKP
XXVI suvažiavimas.

Mintys apie darbą

Darbas — tai šaltinis visų džiaugsmų, viso, kas ge-
riausia pasaulyje.

M. Gorkis
Tik darbas gali padaryti žmogų laimingą, nuskaidines
jo dvasią aiskumu, harmonija, atnešęs pasitenkinimą sa-
vimi.

V. Belinskis
Darbas — tai svarbiausia gyvenime. Nuo visų nema-
lonumų, nuo visų bėdų ir nelaimių galima išsivaduoti tik
dirbant.

E. Hemingvėjus
Jeigu žmogus iš jaunų dienų įpratintas dirbti, darbas
jam malonus. Jeigu jis to įpročio neturi, tai tinginystė
daro darbą nepakeliamą.

K. Helvecijus
Kapitalistinė moralė ne tik nelaiko darbo garbės da-
lyku, bet netgi pripažįsta jį gėdinga būtinybe.

B. So
Darbas mūsų visuomenėje yra ne tik ekonominė kate-
gorija, bet ir kategorija moralinė.

A. Makarenka
Tik vidinė, dvasinė, kuriamoji darbo jėga yra žmo-
giškojo orumo, o tuo pačiu dorovės ir laimės šaltinis.

K. Ušinskis
Tas, kas iš vaikystės žino, kad darbas yra gyvenimo
įstatymas, kas iš jaunų metų suprato, kad duona su sūriu
praktiškai ateina, tik tas subrendęs žygdarbiui, todėl, kad
lėtingą dieną ir valandą rasis valios ir jėgų jį įvykdyti.
Z. Vernas

KANADOS ŽINIOS

MONTREAL, QUE., CANADA
PRANEŠIMAS

Montrealio Lietuvių Moterų Klubo

BALIUS

[vyks gruodžio 5 d., šeštadienį
4 val. po pietų]6546 St. Lawrence Blvd., Montreal, Que.
Bus muzika. Papietavę galėsime pašokti. Taipgi bus laimėjimai. Prašome visų atsilankyti.
Įžanga \$7.

"LAISVĖS" REIKALAI

Aukos gautos nuo spalio 10 d. iki lapkričio 3 d.:	
Aukos iš Montrealio susirinkimo įvykusio spalio 17 d.	
per P. Kisieliene, vardai tilpo su korespondencija	\$680.00
Anna Balčiūnas, Hialeah, Fla.	500.00
Anna Miswick, Santa Rosa, Cal., per V. Taraškiene	150.00
LLD 145 kp., Los Angeles, Cal., per V. Raila	100.00
Walter Dubendris, St. Petersburg, Fla., per P. Alekną	100.00
Pr. Jočionis, Dearborn, Mich., per St. Masytę	100.00
Joseph Brazdžius, Sudbury, Ont., Canada	100.00
V. Bovinas, Miami, Fla.	100.00
F. Ulinskas, Detroit, Mich., per St. Masytę	100.00
A. Bel, Brooklyn, N. Y., proga 95 m. amžiaus	60.00
P. M. Gavin, Tillsonburg, Ont., Canada	50.00
LLD Toronto kp., Toronto, Ont., Canada,	
per T. Rimdzių	50.00
M. K. Barnett, Hartford, Conn.	50.00
Olga Grinkus, Vancouver, B.C., Canada, per A. Grinkų	50.00
Povilas Bukis, Vancouver, B.C., Canada, per A. Grinkų	50.00
Algirdas Grinkus, Vancouver, B. C., Canada	50.00
Jonas Smalenskas, Miami, Fla., per N. Iešmantienę	46.00
Vincas Kirvela, Dearborn Hts., Mich., per St. Masytę	45.00
Alma Bruwer, St. Petersburg, Fla., per P. Alekną	40.00
Long Island Draugai, per N. Vientienę	38.00
K. Yenkelun, Huntington, N. Y., per M. Svinkūniene	38.00
Joe Koll, Phoenix, Arizona	38.00
J. Shinkunas, Weston, Ont., Canada, per J. Ylą	35.50
A. Mitchell, Brooklyn, N. Y.	30.00
Joana Grigas, Redwood Shores, Cal.	28.00
J. Ilgutis, Toronto, Ont., Canada	26.50
Frank Nakas, Detroit, Mich., per St. Masytę	25.00
Juozas Vaitkus, Seminole, Fla., per P. Alekną	23.00
Albertina Jakienė, Chicago, Ill., per H. Bordner	20.00
A. Janauskas, Willowdale, Ont., Canada	20.00
C. Makaravičius, Vancouver, B. C., Canada	20.00
Anna Dockus, Redford, Mich., per St. Masytę	20.00
M. Sukaitienė, Woodhaven, N. Y., per N. Vientienę	20.00
J. B. Zutra, Miami Beach, Fla., per N. Iešmantienę	20.00
Juozas Krupp, per N. Iešmantienę,	
Lauderdale Lakes, Fla.	20.00
L. Bartkus, Linden, N. J.	20.00
Mary Kaunas, St. Clair, Pa.	20.00
B. F. Kubilius, Hot Springs, Ark.	20.00
C. M. Mack, Detroit, Mich., per St. Masytę	20.00
P. Slajus, Chester, Pa.	20.00
Stasys Gergelis, Burlington, N. J.	18.00
G. Kodis, Windsor, Ont., Canada	18.00
Charles Danisevich, Middlebury, Conn.	18.00
Amelija Aimentienė, Lauderdale Lakes, Fla.,	
per N. Iešmantienę	15.00
Z. Morkūnas, Windsor, Ont., Canada, per G. Kodį	15.00
M. Lucas, St. Petersburg, Fla., per P. Alekną	15.00
Anthony Ignatas, Phoenix, Arizona	14.00
Matilda Kamasauskas, Grand Rapids, Mich.	13.00
J. Plusčiauskas, Hawley, Pa.	13.00
M. Ginitienė, Santa Clara, Cal., per V. Taraškiene	13.00
Al W. Stacey, Dearborn Hts., Mich., per St. Masytę	12.00
M. Guoba, Willowdale, Ont., Canada, per J. Ylą	10.50
Antanas Globičius, Wilkes-Barre, Pa.	10.00
Frances Sakal, West Covina, Cal.	10.00
J. Kuktaras, Toronto, Ont., Canada, per J. Ylą	10.00
V. Raila, Whittier, Cal.	10.00
J. Garlauskas, Tillsonburg, Ont., Canada	10.00
Paulina Petrauskas, Shrewsbury, Mass.,	
per Reginą Trakimavičius	10.00
Frank Budrionis, Seminole, Fla., per P. Alekną	10.00
Albinas Bubnelis, Livonia, Mich., per St. Masytę	10.00
M. Rudzevičienė, Detroit, Mich., per St. Masytę	10.00
Mary Adams, Lake Ronkonkoma, N. Y., per N. Vientienę	10.00
Mary Petronis, Middle Village, N. Y., prisiminimui	
mylimo vyro Petro Petronio	10.00
Stella Danis, Miami, Fla., per N. Iešmantienę	10.00
N. Iešmantienė, Lauderdale Lakes, Fla.	10.00
J. Lazauskienė, Lauderdale Lakes, Fla.,	
per N. Iešmantienę	10.00
Nellie Tamošiūnas, Miami, Fla., per N. Iešmantienę	10.00
Juozas Žiura, Hot Springs, Ark.	10.00
S. Kunsaitis, Windsor, Ont., Canada, per G. Kodį	10.00
S. Baltulis, Windsor, Ont., Canada, per G. Kodį	10.00
Aldona Anderson, Marmora, Ont., Canada,	
prisiminimui, mirusios mamytės B. Žilinskienės	10.00
Adelė Klimavičė, St. Petersburg, Fla., per P. Alekną	10.00
Helen Sharkey, St. Petersburg, Fla., per P. Alekną	10.00
Eva Kralikauskas, Lawrence, Mass.	10.00
A. Antanavičius, Stroud, Ont., Canada,	
per E. Laurusevičienę	10.00
Stella Diržuvait, Brooklyn, N. Y.	8.00
A. S. Baublis, Willow Springs, Ill., per J. Urmonienę	8.00
Julia Urmonas, Chicago, Ill.	8.00
Chester Kent, Downey, Cal., per V. Railą	8.00
J. Bakanas, Chester, Pa.	8.00

San Diego, California

Mūsų mieste gyvuojanti draugija U.S.-Soviet Friendship, kuri kovoja už draugiškumą su Tarybų Sąjunga palaikymą ir už taiką pasaulyje, dažnai surengia parengimus, tikslu veikimui sukelti finansinį fondą. Pereitas pobūvis, pavadintas "Maskvos Naktys" įvyko Walterio Dorino sodyboje rugsėjo 27.

Buvo kalakutienos ir lietuviško kugelio pietūs. Po pietų sekė koncertinė programa, kurią pateikė profesorius Stevenson; taip pat buvo keletas kalbėtojų, kurie nurodė neutroninės bombos pavojingumą. Jie sakė, kad reikia vyriausybei siūsti laiškus, reiškiant protestą prieš bombos darymą. San Diego Councilmenas advokatas

Floyd Morrow, kuris lankėsi Tarybų Sąjungoje, rodė skaidres, kaip kolūkiuose gyvena žmonės ir rodė naujas statybas. Visi buvo patenkinti. Buvo ir daugiau kalbėtojų, kurie lankėsi Tarybų Sąjungoje. Jie taipgi papasakojo savo išpūdžius.

Vakaras gražiai ir naudingai praleistas. Draugijai liko pelno, nes maistas ir vieta buvo suteikta nemokamai.

Pas mus lankosi iš Tarybų Lietuvos sostinės Vilniaus svetys. Tai Walterio Dorino giminaitis Pranciškus Imbrasas. Jis mano aplankyti Chicagoje ir tetą K. Stukienę ir gimines Toronte. W. D.

Kapsuke, prie Pušinio ir Angariečio gatvių sankryžos naujame miesto rajone, pastatyta skulptūra "Du šeimininkai". Jos autorius kapuskietis Julius Narušis.

G. Svitojaus nuotrauka

Joe White, Clearwater, Fla., per P. Alekną	8.00
George Janonis, Livonia, Mich., per St. Masytę	8.00
L. Bikulčius, Woodhaven, N. Y., prisidėjo prie	
V. Misiūno gimtadienio parės, per N. Vientienę	8.00
Uršulė Daugirda, Miami, Fla., per N. Iešmantienę	8.00
Nellie W. Wilson, Boston, Mass.	8.00
Pat Stackwell, Detroit, Mich., per St. Masytę	8.00
Anna Tamol, Hazel Park, Mich., per St. Masytę	8.00
M. Kancere, Burbank, Ill.	8.00
H. Rastenis, Detroit, Mich., per St. Masytę	7.65
Monica Dawnis, Cambridge, Mass.	7.00
Walter Alaveckis, Lutz, Fla., per P. Alekną	6.00
A. Silinis, Montreal, Que., Canada	5.00
A. Lehman, Toronto, Ont., Canada, per T. Rimdzių	5.00
Eva Valley, St. Petersburg, Fla., per P. Alekną	5.00
Adelė Budrienė, St. Petersburg, Fla., per P. Alekną	5.00
A. Waitkūnas, Detroit, Mich., per St. Masytę	5.00
C. Mackūnas, Montreal, Que., Canada	5.00
Kaziūnė Korsok, Tallmadge, Ohio	5.00
K. Zemaitienė, Honeoye Falls, N. Y.	5.00
"Laisvės" patriotas, per K. Zemaitienę,	
Honeoye Falls, N. Y.	5.00
A. Rimša, Windsor, Ont., Canada, per G. Kodį	5.00
P. Karalis, Windsor, Ont., Canada, per G. Kodį	5.00
Anna M. Jalowski, Miami, Fla.	5.00
J. P. Miller, Seminole, Fla., per P. Alekną	5.00
Frank Balnys, Toronto, Ont., Canada	5.00
A. Lukošas, Bedford, Que., Canada, per P. Kisieliene	3.90
A. Druseika, Chicago, Ill., per J. Urmonienę	3.00
J. Sabaliauskas, Worcester, Mass.,	
per Reginą Trakimavičius	3.00
Andrius Raskauskas, Seminole, Fla., per P. Alekną	3.00
John Andrus, Miami, Fla., per N. Iešmantienę	3.00
Helen Trusk, Chicago, Ill.	3.00
J. Venskūnas, Montreal, Que., Canada, per P. Kisieliene	2.60
P. Karalis, Windsor, Ont., Canada, per G. Kodį	2.00
Joe Narush, Vancouver, B. C., Canada, per A. Grinkų	2.00
J. Kaušyla, Ville D'Anjou, Que, Canada,	
per P. Kisieliene	1.75
S. Virball, St. Laurent, Que., Canada, per P. Kisieliene	1.75
O. Vaičiūlis, Toronto, Ont., Canada, per J. Ylą	1.50
Charlotte Wallen, Oakland, Cal., per V. Taraškiene	1.00
O. Kielo, Dollar Des Ormeaux, Que., Canada,	
per P. Kisieliene	1.00
• Viso dabar skelbiamų aukų į fondą gavome	
\$3,574.65. Pridėjus pirmiau skelbiamas aukas iki lapkričio	
3 d. įplaukė \$6,561.15.	
Dėkojame širdingai.	

ADMINISTRACIJA

DETROIT, MICHIGAN

Mirė Kalifornijoje

Sužinojome, jog spalio 28 naktį mirė Elizabeth Chipley, sulaukusi apie 88 metų. Velionė didelį laiką amžiaus gyveno Detrote, bet kuomet jos vyras Chipley numirė, ji susituokė su George Damušiu ir nusipirkė gražų namą Yucaipa, Kalifornijoje. Įstojo į Detroito Lietuvių Klubą liepos mėn. 1954 m. ir buvo labai aktyvi Klube. Per keilius metus buvo klubo patikėtinė. Nors Detrote paliko bet priklausė prie Detroito Lietuvių Klubu ir prisijungė duokles. Ji buvo pažangi moteris, dalyvavo tarpe pažangiųjų organizacijų Yucaipoj.

1980 m. lapkričio m. velionė apsigyveno poilsio namuose Yucaipoj, bet pergyveno širdies smūgį ir patyrė kitų negalavimų surištu su senatve, atsidūrė Community liginėje Yucaipoj, kur ir mirė. Buvo pašarvota Emerson Bartlett Mortuary, Yucaipoj, palaidota lapkričio 2 d. Hillside Memorial Park kapinėse, Redlands, Kalifornijoje, kur ilsisi jos vyras George Damušis.

Liko du sūnus Victor ir Alfons Andrews ir jų šeimos bei draugų Kalifornijoje ir Detrote. Gaila geros pažangietės.

LDS susirinkimas

LDS 21 kp. mėnesinis susirinkimas įvyko lapkričio 8. Dalyvavo mažai narių. Susirinkimą sklandžiai pravedė pirmininkas Tony Vasaris.

Sekantis kuopos susirinkimas bus sekmadienį, gruodžio 13 d. 11 val. ryto Detroito Lietuvių Klubu patalpose. Susirinkimas bus svarbus, nes prie kitų reikalių, bus ir valdybos rinkimai ateinančioms metams. Duoklių ateinančioms metams, sakoma, dar bus neįprastai, nes kiekvienas narys gaus pranešimą, kiek yra jo uždarbis (dividend) per metus. Girdėjau kad šiemet gausime du kartus daugiau uždarbio kaip pereinamais metais.

Po susirinkimo bus vaišės, kurias paruoš LDS šeimininkės. Visi nariai įsidėmėkite, dalyvaukite susirinkime gruodžio 13 d.

Moterų susirinkimas

Detroito Lietuvių Moterų Pažangios Klubas irgi atlikė savo mėnesinį susirinkimą lapkričio 8 d. Jį pravedė naujai išrinkta pirmininkė Frances Clark. Po susirinkimo buvo vaišės, kurias paruošė klubietės Pat Stunskas ir Anna Kairaitienė. Virtuvėje pagelbėjo sekretorė Mary Norush, o Lillian Gugas, kaip visuomet priėmė mokesčių. Po to, moterys ir LDS

Užbaigime vaju

Nors jau daug draugų savo prenumeratas "Laisvė" ir "Vilniai" atsinaujinio, bet dar yra ir atsilikusių. Vajus pasiūlysiu pasirašyti lapkričio 30 d. Matykite Stefanija Masytę klube arba pašaukite ją telefonui, ji pas jus nuvyks. Pasistenkite vaju padaryti sėkmingu, kad Detrote šiam vajuje gerai pasirodytų. Stefanija

NO. MIAMI BEACH, FLORIDA

MIRUS

Rapolui Chuladai

Labai apgailestaujame netekę mūsų dėdės, ir reiškiamė gilia užuojautą velionio dukroms Millie Chuladaitė ir May Chadwick, jos šeimai, visiems giminėms, čia ir Lietuvoje bei idėjos draugams ir artimiesiems.

JONAS CHULADA, Lawrence, Mass.
EDMUNDAS CHULADA, Londonderry, N. Y.
VIOLET TARASKIENE, San Leandro, Cal.
ir jų šeimos

SAN DIEGO, CAL.

NUOŠIRDŽIA PADĖKA

Gegužės 18 d., mirus mano žmonai Josephine Dorinienei, labai buvo sunku pergyventi tą skausmą, bet laišku su užuojautomis ir suraminimo žodžiais daug padėjo tą liūdną laiką pernešti. Tad, noriu per laišką pareikšti visiems širdingą padėką.

Taipgi noriu tarti širdingą ačiū tiems, kurie per laišką išreiškė užuojautas.

WALTERIS DORINAS
ir
Sūnus su šeima

Walter Keršulis operuotas

Progresyvių lietuvių judėjimo ilgametis veikėjas ir spaudos rėmėjas Walteris Keršulis jau sulaukęs 93 metų. Vėliausiu laiku jo sveikata pradėjo blogėti.

Gerai Keršulį draugai Walteriui ir jo žmonai Bronisei suteikė didelę pagalbą nuveždami į Manhattan, New York University Hospital pas specialistus daktarus, pilnai patikrinti sveikatą.

Specialistai nustatė, kad prastai cirkuliuoja kraujas, reikia operacijos. Lapkričio 10 d. Walteris nuvežtas į University Hospital, o lapkr. 11 vakare jis buvo operuotas. Jam idėtas širdžiai sustiprinti aparatukas (Pacemaker).

Operacija gerai pavyko, dabar tik laukiame, kada Walteris sustiprės ir grįš namo, pas savo mylimą žmoną, kuri taip rūpinosi Walterio sveikata.

Mes linkime Walteriui greito susveikimo, o Bronislavai didžios ištvėrmės.

P. Venta

Aplėšė lietuvi

Petras Juknys, gyvenęs Sunnyside Ave., Brooklyne, balsavimo dieną ėjo atlikti savo pilietišką pareigą — balsuoti. Grįžęs iš darbo ėjo Barbey St. į kalną, balsavimo vietą "Zidinyje". Barbey gatvė užsibaigia, tik yra takas ir trumpi laiptai užlipti į kalną. Ta vieta apaugusi medžiais ir krūmais. Kai Petras priejo tą vietą — plėšikas išlindo iš krūmų, griebė P. Juknį už kaklo, trenkė brauningu į galvą, pertrenkė jį ant žemės, pradėjo spardyti ir daužyti. Reikalavo atiduoti pinigų, o jei neduos, tai grasino nušauti.

Sudraskė drabužius, išplėšė kišenes, bet pinigų nerado.

Petras šiaip taip atsistojo, kelnų kišenėje turėjo kelio dolerių, juos atidavė plėšikui. Tas pamatė laikrodėlį ir tą nuo rankos nuplėšė, ir prigrasino, kad nešauktų policijos, o jei šauks, tai nušausias.

Petras sukaupęs visas savo jėgas, sudažytais ir kruvinas parėjo namo. Žmona persigando ir pašaukė policiją. Policija apžiūrėjo tą vietą ir surašė protokolą.

Ar suras plėšiką, nežinia. Kam tenka eiti tą vietą, būkite labai atsargūs, ypačiai vakarais.

Petro kaimynas

TRUMPAI

Washington. — Laukiama, kad prez. Reagan netrukus paskelbs nusiginklavimo planą, pagal kurį abi pusės — tai yra JAV ir TSRS — atsisakytų naudoti vidurinės distancijos raketą Europoje. Manoma, kad Amerika nori užbėgti už akių Tarybų Sąjungos vadovo Leonidui Brežnevui, kuris netrukus žada lankytis Fed. Vokietijos Respublikoje.

nuolatinį rūpinimąsi žemės ūkio sūklestėjimu, darbo žmonių gerove.

Maskva. — Čia vyksta Tarybų Sąjungos Komunistų partijos Centro Komiteto sesija, kurioje peržvelgtas ir priimtas vienuoliktosio penkmečio planas ir pateiktas patvirtinti Aukščiausieji Tarybai. Planas apima laikotarpį nuo 1981 iki 1985 metų.

Atėnai. — Pereitą sekmadienį čia demonstravo apie 300 tūkstančių graikų, minėdami 1973 metų populiarųjį sukilimą. Eisenos pražygiavo pro JAV ambasadą, reikalaudamos panaikinti JAV karinės bazes Graikijoje.

JUBILIEJINIUS METUS PALYDINT

Aido Choras su mokytoja Mildred Stensler.

Šių metų lapkričio 8 dieną, sekmadienį, "Laisvės" salėje įvyko tradicinis metinis "Laisvės" bendrovės koncertas ir banketas. Pradėdama šį renginį, Ieva Mizarienė pasakė, kad juo lyg ir užbaigiami šie jubiliejiniai "Laisvės" septyniadešimtmečio metai, kad garbingai mūsų laikraščio sukakčiai šiemet buvo suruošta daug gražių švenčių tiek čia, New Yorke, tiek ir Lietuvoje.

Kaip ir dera gražiai, jau tradicine tapusiai šventei, prigužėjo pilna salė žmonių. Suėjo tie, kurie rėmė "Laisvę" per ilgus metus, skaitė ją ar patys rašė žinias, korespondencijas. Malonu buvo matyti gražų būrį tokių žmonių, kurie visą savo gyvenimą susiję su pažanga, su kova už darbo žmonių interesus, už taiką pasaulyje. Žinoma, dabar New Yorke gyvena jau nebe tiek daug mūsų puikių draugų, kurie būdami jaunesni aktyviai dalyvavo pažangiojoje veikloje. Nemaža gerų bičiulių savo gyvenimo rudenį išsikėlė praleisti šiltesniuose kraštuose, saulėtoje Floridoje. Kiti gi, nors ir gyvenantys Brooklyn, Queens, New Jersey ar ir visai netoli Laisvės salės, nebegali atvykti į rengimus dėl susilpnėjusios sveikatos, dėl apeisto mūsų miesto transporto (ypač subway) nepatogumų ir dėl kitokių su senyvu amžiumi susijusių problemų. Tačiau jie iki šiol nuosirdžiai aukoja "Laisvę" ir ją skaito. Todėl žinodami, kad tokie žmonės ypač nekantriai laukia minėtosios šventės aprašymo "Laisvėje", pasiūlysiu kuo plačiau apie ją parašyti, pasidalinti savo išpuodžiais su tais, kurie negalėjo dalyvauti šiame tikrai nusisekusiam rengime.

Tai gi po trumpo įžanginio žodžio pirmininkaujanti Ieva Mizarienė pakvietė į sceną Aido chorą. Jo mokytoja Mildred Stensler šiltai pasveikino visus susirinkusius, dar kartą priminė, kad choras dabar daug dirba ruošdamasis savo 70 metų jubiliejui, kuris bus švenčiamas ateinančių 1982 metų pavasarį. Nors mūsų choras nebedidelis, bet dar visai pajėgus atskleisti pasirinktų dainų grožį ir melodingumą, nuosirdžiu dainavimu paliesti jautrias klausytojų jausmų stygas. Pakiliai nusiteikę, choristai gražiai sutraukė A. Bražinsko "Tėvynė Lietuva", B. Gorbulskio "Gintaro Tėvynė". Smagiai ir veržliai nuskambėjo A. Raudonikio "Nauji metai", solo partiją atliekant Nelei Ventienė ir Victor Becker.

Choro moterų grupė švelniai išripliavo svajingos B. Gorbulskio dainos "Tu ateik į pasimatymą" melodiją. Po Aido choro į sceną išėjo solistė Aldona DeVetsco

(Klimaitė) iš Clevelando. Jai akompanuoti prie piano sėdo buvusio Aido choro mokytoja Aldona Anderson (Žilinskaitė), atvažiavusi į šį koncertą net iš Kanados. Mieloji daininkė klausytojų buvo labai šiltai sutikta, nes atliko tikrai labai gražią ir įvairią net dviejų dalių programą, pradedant klasikais kūrinių ir baigiant lietuvių liaudies dainomis.

Po Aldonos DeVetsco dainavo ilgamečio Aido choro solisto Victor Becker sūnus Victor. Vėliau solo dainavo ir pats tėvas, akompanuojant Mildred Stensler. Jis, kaip visada, dainavo žaismingai ir lengvai, stebinamas klausytojus balso stiprumu ir atlikimo technika.

Visiems laisviečiams gerai žinoma solistė Amelia Young (Jeskevičiūtė) taip pat pateikė klausytojams gana ilgą ir įvairią gražių lietuviškų liaudies dainų pyne. Šiai solistei taip pat akompanavo Aldona Anderson (Žilinskaitė). Labai miela iš Amelios pusės, kad ji gražiai talkininkavo ir chorui, drauge su choristais dainavusi jų repertuarą.

Sutartinom katutėm susirinkusieji pasveikino scenoje pasirodžiusius Victorą Beckerį ir jo sūnų taip pat Victorą. Šį kartą tėvas ir sūnus atliko keletą dainų iš Lietuvoje garsaus dviejų dainininkų Kuodžio ir Girijoto dueto repertuaro. Malonu buvo klausytis sklandžiai susidainavusio, melodingo mūsų siuklo dueto.

Tarp smagių dainų Ieva Mizarienė vis pakviesdavo į sceną ir kalbėtojų. Pirmiausia ji suteikė žodį "Laisvės" vyriausiajam redaktoriui A. natanui Bimbai, kuris pastaruoju metu, rūpestingai žmonos Ilzės lydimas, apsilanko ne tik didesniuose renginiuose, bet ir kartais atvyksta į Aido choro repeticijas. Po choro praktikų dažnai užsimezga įdomūs pokalbiai, švienčiami choristų gimtadieniai.

Trumpai, glaudiai Antanas Bimba pasveikino visus susirinkusius su "Laisvės" švente, pasidžiaugė, kad į ją atsilankė toks gražus žmonių būrys, pakvietė ir toliau remti "Laisvę", dar labiau sutelkti visas jėgas ir žengti

S. Narkėliūnaitės nuotr.

kovotojų už taiką gretose.

Akredituotas prie Jungtinių Tautų žurnalistas Sigitas Krivickas pasveikino visus su Didžiosios Spalio socialinės revoliucijos 64-osiomis metinėmis, kurios pažangių pasaulio žmonių yra pažymimos lapkričio 7 dieną. Jis taip pat trumpai apžvelgė tuos pasikeitimus, kurie įvyko visoje Tarybų šalyje ir Lietuvoje po Spalio revoliucijos, padėjo visiems, kurie daug jėgų skyrė tam, kad palaikytų revoliucines idėjas ir kovą už jas, kurie skleidė ir skleidžia Amerikos žemėje teisingas žinias apie Lietuvą.

Kai Ieva Mizarienė pakvietė į sceną tarti žodį daktarą iš Lietuvos Povilą Pauliuką, kuris dabar stažuojasi New Yorko universiteto ligoninėje, visa salė atsistojo ir tylos minute pagerbė atminimą daktaro brolio Leono Pauliuko, nesenai mirusio Biržuose. Sielvarto prislopintu balsu daktaras Pauliukas padėjo už užuojautą ir papasakojo apie save, išaugusį gaušioje šeimoje jau Tarybų valdžios metais, be jokio užmokesčio išėjusį aukštąjį mokslą, apgynusį kandidatinę disertaciją ir jau dešimtus metus dirbantį mėgstamoje kraujagyslių chirurgijos srityje. Vos įžengęs į savo gyvenimo ketvirtąjį dešimtmetį, daktaras Pauliukas kartu su visa Tarybų Lietuvos liudimi gyvena jos rūpesčiais ir džiaugsmais.

Po dainų, kalbų šeiminingos nešė ant stalų garuojančius dubenius, šventės dalyviai linksmai kėlė taures. Vaisių buvo gausios, o nuotaika pakili. Kai šiek tiek pasistiprinome, į sceną pakilo Povilas Venta. Jis padėjo visiems šventės organizatoriams, koncerto atlikėjams, šeiminkams už darbą, o svečiams — už atsilankymą. Priminė, kad "Laisvės" vėjus dar nepasibaigė, o taip pat pakvietė visus, kaip kas gali, prisidėti prie ruošiamo Aido choro 70-mečio jubilėjaus.

Šventė tikrai labai pavyko. Pirmiausia dėka visų tų draugų, kurie stipriai pasidarbavo ją ruošdami ir tu, kurie joje dalyvavo. Visiems ačiū ir kuo geriausios sėkmės!

Reportierė

Solistė Aldona DeVetsco su akompaniste Aldona Žilinskaitė Anderson.

TARP LIETUVIŲ

Draug K. Petrikienė "Laisvės" fondui aukėjo \$88 per "Laisvės" koncertą, minėdama savo 88 metų amžiaus sukaktį. Beje, draugei Petrikienė iš Baltųjų Rūmų prišuntė sveikinimą prezidentas Reagan ir jo žmona Nancy.

Šiais metais "Laisvės" koncerte dalyvavo daug Amerikoje gimusių lietuvių. Buvo džiugu matyti Emily Klimaitę Krupskį ir jos vyrą. Jie pirmutinai užsisakė bilietus, bet nežinojo ar Emilijos sveikata jai leis atvykti.

Kitas malonus ir netikėtas svečias, tai buvo Clem Strauss iš Bridgeport, Conn. Taip pat iš Connecticut valstijos buvo atvykusios Elena Brazauskienė, jos draugė ne lietuvė, draugas Grigas ir O. Visockienė, kuri atvežė "Laisvę" viso \$89-\$50 auką ir \$39 už prenumeratas.

Aidietė Adelė Lupševičienė įteikė prenumeratą \$90 atnaujinimui, visi į Lietuvą. Ji tėsė jos mamytės Bronės Ostropuk užrašytas prenumeratas.

Aido mokytoja Mildred Stensler nuo Peter Silk įteikė \$50 auką. Nellie Shum-

bris, atsinaujindama "Laisvės" prenumeratą, pridėjo \$25 auką.

Buvo malonu matyti K. Rušinskienę, kuri ne taip dažnai gali dalyvauti dėl nuo "Laisvės" tolumo. Ji įteikė \$87-\$50 auką prisiminti 6 metų vyro Jono mirtį, \$27 už prenumeratas ir \$10 Naujųjų Metų sveikinimui.

Vincas Zaveckas, kuris niekad nepraleidžia mūsų pobūvių, atsinaujino prenumeratą ir pridėjo \$25 auką.

Adm.

ATSIPRAŠOME

Buvusios aidietės ir dabar Aido Choro garbės narės Francis Maželenienės, jau seniai nebeamatome mūsų parengimuose.

Prieš keliolika mėnesių draugė Maželenienė pargriuvo ir skaudžiai užsigavo nugarą ir dabar dar negali pavaikščioti. Visa laimė, kad su ja gyvena dukra ir ją prižiūri. Labai gaila geros draugės, kuri nuosirdžiai parėmė Aido Chora.

Labai atsiprašome F. Maželenienės, kad praleidome nepranešę apie jos auką \$10 Aido Choriui.

Aidietis

STEVEN BARANIK:

1948-1981

Kaip jau buvo pranešta praėjusio laikraščio numeruose, spalio 26-ą netikėtai tragiškai žuvo Steven Baranik, dailininkų Rudolfo Baraniko ir May Stevens sūnus.

Jaunasis Baranikas, 32 metų amžiaus, baigė savo gyvastį nukrisdamas nuo aukšto George Washingtono tilto New Yorke. Jis savo jį giliai mylintiems tėvams ir gyvenimo draugei Rainy Finley paliko atsisveikinimo laišką.

Jo laiškas baigėsi žodžiais "Thanks Earth" ("Dėkoju Žemei") ir Indijos tradiciniu sveikinimu "Namaste", — Sanskrito kalboje.

Steven Baranik gimė 1948-aisiais metais Prancūzijoje, kuomet jo tėvai ten studijavo meną. Su tėvais atvyko į JAV būdamas trijų metų amžiaus. New Yorke lankė Meno ir Muzikos vidurinę mokyklą, baigė aukštųjų mokslus City College universitete, paskui studijavo meno terapiją Pratt Insti-

Ieva Mizarienė

tute ir tapybą Studentų Lygoje. Nors neturėjo parodu, buvo savo mokytojų skaitomas labai gabiu tapytoju. Protarpiais užsidirbo pragyvenimui, vairavo taksi ir dirbo stalium, kaip tai daro daugelis JAV jaunų dailininkų, rašytojų, aktorių.

Būdamas studentu veikė anti-karinėse ir socialistinėse organizacijose, buvo vienas tų studentų, kuri viešai New Yorko Central Parke sudegino savo drafto-mobilizacijos kortelę, dalyvavo anti karinėse demonstracijose Washington, buvo tarp tų kurie vienu metu buvo apsupę Pentagoną, iki policija juos jėga pašalino.

Giliame liūdesyje paliko savo tėvus, gyvenimo draugę Rainy ir tėvo brolių Josifą Baraniką, kuris gyvena Maskvoje ir darbuojasi kaip Aukščiausioje Taryboje lietuvių-rusų kalbų vertėjas.

NEW YORK, N. Y.

MIRUS

Steven Baranik

Reiškiu gilią užuojautą jo tėvams Rudolfui ir May Baranikams.

ADELĖ RAINIENĖ
Brooklyn, N. Y.

DIDELIS AČIŲ

Lapkričio 8 metinis "Laisvės" koncertas ir balius praėjo labai gerai ir gražiai.

Reikia tarti didelį ačiū programos atlikėjams ir tiems kurie pasidarbavo, kad koncertas būtų pasekmingas.

Ačiū Aido Choriui ir mokytojai Mildred Stensler, Victorui Becker ir jo sūnui Victor Becker. Didelis ačiū Aldonai DeVetsco (Klimaitė), kuri atvyko iš Cleveland, Ohio ir atsivežė savo lakštingalos balselį.

Ačiū Aldonai Anderson (Žilinskaitė), buvusiai Aido Choro mokytojai, kuri dabar gyvena Kanadoje, bet dažnai atvyksta į mūsų renginius ir solistams akompanuojai.

Taip pat ačiū Amelijai Young-Jeskevičiūtei, kuri jau daug metų dainuoja mūsų koncertuose. Didelis ačiū šeiminkams Onutei Babarskienei, Nellie Ventienei kurios dvi dienas dirbo ruošdamos banketui maistą.

Ačiū Sofijai Stasiukaitienei už pyragus ir pasidarbavimą ir choristams, kurios pataravo prie stalų: Nellie Sumbris, Tesei Stočkienėi, Adelėi Lupševičienei, Nastei Buknienei. Kitus darbus atliko Karolis Benderis ir kiti.

Buvo linksma tame "Laisvės" koncerte ir bankete matyti Amerikoje gimusių ir augusių jaunesnių žmonių, jie atliko didelę dalį dainų programos ir publikos; tai visi laisviečių išauginti vaikai.

Pirmiau, per koncerto pertrauką moterys eidavo per salę, rinkdavo aukas "Laisvės" išlaikymui. Dabar laisviečiai gerai žino, kad "Laisvė", vien iš prenumeratų negali išilaikyti, tai be rinkimų paaukoka.

Tame "Laisvės" koncerte Nellie gavo auką nuo profesoriaus Jono Juškos sūnaus Henry Juškos \$100.

Koncerte nesimatė Henryko tėvelio Jono Juškos. Per daugelį metų Jonas neapleisdavo nė vieno renginio. Jau keli metai J. Juška yra praradęs regėjimą, o paskutiniu laiku jo sveikata pablogėjo. Jono amžius 95 metai.

Aidietis Metislovas Hacinkevičius sumokėjo už prenumeratą ir davė "Laisvę" \$25 paramos.

Choristė tese Stočkienė taip pat sumokėjo už prenumeratą ir davė \$10 auką.

Labai daug laisviečių, kurie pirmiau nepraleisdavo nė vieno parengimo ir koncerto, dabar jų nesimato, dėl senatvės ir sveikatos negali atvykti.

Pora tokių moterų, kurios visada dalyvaudavo, bet dabartiniu laiku nebepajėgia vaikščioti ir negali atvykti, bet visuomet, pagal išgale parėmė "Laisvę", tai Anna Quoter davė \$25 auką ir Mary Zvirblienė \$10.

Sirdingai ačiū dainininkams, darbininkams ir aukotojams.

P. Venta

BRIEFS

Don't forget to put 20 cents stamp on your letter instead of 18¢. Domestic mail went up to 20¢ November 1. Foreign mail is still 40¢ a letter.

The Balalaika Symphonic Orchestra conducted by Alexander Kutin presents An Evening of Russian Music, Song and Dance in Alice Tully Hall (65th St. & Broadway) Saturday evening, December 12th, 1981, 7:30 P.M. Ticket prices: Loge \$6.00; Orchestra \$8.00, \$7.00, \$6.00; Box seats \$8.00.

A 23-year-old police officer was arrested in New York last week on charges of robbing a man at gunpoint of a ticket to Rolling Stones concert at Madison Square Garden, the police reported.

The vacation you have been waiting for! Grenada! A wonderful special trip to People's Grenada. The first group will go on December 28 for 10 days. The all inclusive price, (from New York and return to New York; hotel with 2 meals daily; sightseeing, etc.) will be between \$800 and \$850.

You will stay in a beautiful inn, set in a lovely garden, with its own swimming pool. The magnificent Grand Anse Beach is a 3 minute walk away. Not far off is the pretty historical capital of St. George's that can be reached easily by mini-bus.

Call Zorya at 924-0550 for

more information and reservations.

Alice Yonik. Elizabeth Repshis and Anne Yakstis have sent me newspaper clippings which I have partly used in Briefs. I would appreciate it very much if any of you will send me something that you happen to see in the papers or magazines, especially if it is something about Lithuanians. If you don't care to write about it yourself, send it to me — Ilse Bimba, 95-23 114 Street, Richmond Hill, New York, 11419.

They say the government puts health warnings on packages of cigarettes. Why don't they put them on bombs?

As the more than 1,000 delegates to the World Congress of Women gathered in Prague, Czechoslovakia, they were greeted by hundreds of Czechoslovak girls and boys who gave them red carnations and sang a joyous song in praise of the sun. It seemed as if all our hopes for the future — for life — for peace — were being expressed in that song.

"It is for the future which has come to greet us... for all the children, that we must halt war," said Freda Brown, president of the Women's International Democratic Federation, as she opened the World Congress held in October 8-13, 1981.

Ilse

TOGETHER—FOR PEACE